

Stiftelsen Rasmus Meyers legat

Vurdering av om det foreligger grunnlag for å kreve tilbakebetaling av utdelinger etter stiftelsesloven § 19, og om det foreligger grunnlag for erstatningssøksmål mot styremedlemmer etter stiftelsesloven § 56.

Settestyrets rapport til Stiftelsestilsynet

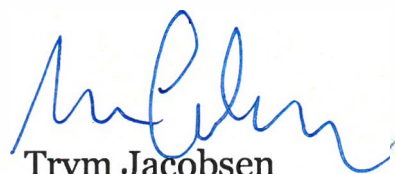
19.01.2026



Gunn Merete Paulsen



Henning Brath



Trym Jacobsen

Forord

Stiftelsestilsynet har skrevet en omfattende og grundig tilsynsrapport der flere forhold knyttet til forvaltningen av stiftelsen er vurdert. Settestyrets mandat er begrenset til å

vurdere eventuelle tilbakesøkningskrav og/eller erstatningskrav. Settestyret har følgelig avgrenset vår gjennomgang til å vurdere lovligheten av utdelingene til destinatarene etter vedtektene § 4 nr. 2. Settestyret har ikke sett det som formålstjenlig å ettergå Stiftelsestilsynets vurderinger av habilitet og formelle krav til styrearbeidet for øvrig, da disse forholdene ikke vil være utslagsgivende for om stiftelsen i dette tilfellet kan gjøre tilbakesøkningskrav eller erstatningskrav gjeldende overfor styrets medlemmer.

Settestyret viser også innledningsvis til at de foretatte utdelingene er gitt til personer som er innenfor destinatarkretsen i stiftelsen. Spørsmålet er altså ikke om det er foretatt utdelinger til personer som ikke skulle ha hatt utdelinger etter vedtektene, men om utdelingene har vært for høye ut fra bestemmelsene i vedtektene. Dersom utdelingene ikke hadde vært foretatt ville stiftelsen ha hatt en høyere egenkapital og dermed mer midler til å realisere det endelige formålet, jf. vedtektene § 5.

Settestyret har innhentet ytterligere dokumentasjon for å vurdere det som har vært kjernen i vårt arbeid: spørsmålet om utdelingene har vært ulovlige, om det enkelte styremedlem vært i aktsom god tro og om eventuelle krav er foreldet. En oversikt over innsendt dokumentasjon ligger som vedlegg til rapporten.

I etterkant av oppnevningen av settestyret har Stiftelsestilsynet godkjent oppnevning av Gerd Meyer som styremedlem. Stiftelsestilsynet har også godkjent inngåelsen av Constructa-avtalen og grunngir dette med at der fremdeles vil være tilstrekkelig areal igjen av Åstvedt til å realisere stiftelsens sekundære formål. Settestyret har derfor ikke gått inn i vurderingene av gyldigheten av Constructa-avtalen, men beskriver den i et eget underkapittel for helhetens skyld.

Settestyret har registrert at revisor i sine beretninger har godkjent utdelingspraksisen. Det ligger utenfor settestyrets mandat å vurdere om det foreligger grunnlag for å fremme krav på vegne av stiftelsen mot revisor. Oppnevningen av settestyret er hjemlet i at stiftelsens ordinære styre er inhabilt til å vurdere eventuelle tilbakesøkningskrav eller erstatningskrav mot seg selv. Inhabilitetsgrunnen strekker seg ikke til vurdering av mulig ansvarsgrunnlag for revisor. Etter settestyrets vurdering ligger dette ansvaret til styret i stiftelsen. Vi har tatt inn et kort kapittel om dette i rapporten for å adressere problemstillingen.

Stiftelsestilsynet har orientert settestyret om at stiftelsens revisor i november 2025 har sendt inn et nummerert brev der problemstillinger knyttet til utdelinger sett opp mot vedtektene er adressert. Settestyret har ikke vurdert innholdet i det nummererte brevet, og legger til grunn at styret i stiftelsen følger opp dette med revisor.

Settestyrets rapport med våre anbefalinger leveres til Stiftelsestilsynet som vurderer videre oppfølging av rapporten.

1. Innledning

1.1. Rapportens formål

Stiftelsestilsynet fattet den 04.07.2025 vedtak om oppnevning av settestyre for stiftelsen Rasmus Meyers Legat. Oppnevningen var en følge av gjennomført tilsyn med stiftelsen i perioden 2023 - 2025, der Stiftelsestilsynet i sin endelige tilsynsrapport datert 05.05.2025 konkluderte med at det forelå flere brudd både på Rasmus Meyers Legats vedtekter og stiftelsesloven.

I tilsynsrapporten fant Stiftelsestilsynet at det må oppnevnes et settestyre for å vurdere virkningene av styrets saksbehandlingsfeil i tilsynsperioden, ettersom de ordinære styremedlemmene er inhabile til å behandle eventuelle krav mot seg selv. Rasmus Meyers Legat har ikke varamedlemmer som kan tre inn for å behandle overnevnte spørsmål, og stiftelsen har heller ikke et gyldig valgorgan. Det ligger derfor til Stiftelsestilsynets kompetanse å oppnevne et settestyre for å ivareta stiftelsens interesser.

Settestyrets mandat ble i oppnevningsvedtaket angitt til å vurdere om det foreligger grunnlag for å kreve tilbakebetaling av utdelinger gjort fra stiftelsen, samt om det er grunnlag for å fremme erstatningskrav mot nåværende eller tidligere styremedlemmer, se nærmere om mandatet i punkt 4.1 nedenfor. Det bemerkes at settestyrets mandat er begrenset til å vurdere disse konkrete problemstillingene, og at det ordinære styret i Rasmus Meyers Legat har håndtert alt ordinært styrearbeid i perioden settestyret har foretatt sine vurderinger.

Denne rapporten har som formål å svare ut de vurderinger settestyret har gjort under det nevnte mandatet.

2. Bakgrunn og faktagrunnlag

2.1. Kort om Rasmus Meyers Legat

Rasmus Meyers Legat ble opprettet i januar 1916 av Gerda Meyer Nyquist og Finn Koller Meyer, til minne om deres far Rasmus Wold Meyer. Av gavebrevet følger det:

«Undertegnede Fru Gerda Nyquist født Meyer og Ingeniør Finn Koller Meyer, eneste og myndige Børn efter vor i Januar 1916 avdøde fader Brugseier Rasmus Wold Meyer af Bergen, har i Henhold til hans derom udtalte Ønske besluttet at oprette og opretter ved dette vort Gavebrev et Legat til Minde om vor Fader. Dets navn skal være «Rasmus Meyers Legat».

Grunnkapitalen i stiftelsen bestod ved opprettelsen av kr 1 000 000 samt gården Åstvedt i Åsane i Bergen med tilliggende eiendommer.

I vedtektene til Rasmus Meyers Legat er stiftelsens formål delt inn i to faser;

- i. Første fase er regulert i vedtektenes § 4, og gjelder så lenge Rasmus Meyers barn og barnebarn samt deres ektefeller lever (i tilsynsrapporten omtalt som det foreløpige formålet). I denne fasen er stiftelsens formål å vedlikeholde eiendommen Åstvedt og gjennomføre utdelinger til flere navngitte personer. Overskytende "renteindtægt" skal deles ut til familiemedlemmer begrenset til et bestemt ledd i familien (etterkommerne/legatarer).
- ii. Andre fase (det endelige formålet) er regulert i vedtektenes § 5, og skal først realiseres når alle de nevnte familiemedlemmene har gått bort. I denne fasen er stiftelsens formål fremdeles å vedlikeholde eiendommen Åstvedt, samt å benytte renteinntektene til å gi «nervøse eller overanstrengte personer» et rekreasjonsopphold på eiendommen.

Stiftelsen har fra opprettelsen av vært underlagt tilsyn fra offentlig tilsynsmyndighet. Dette følger også av vedtektenes § 8, der det heter at «*Legatet skal til enhver tid være undergit den for offentlige stiftelser anordnede kontroll*».

2.2. Oversikt over relevante vedtekter og stiftelseslovens bestemmelser

Stiftelsens vedtekter:

Rasmus Meyers Legats vedtekter er endret flere ganger siden opprettelsen i 1916. Blant annet ble vedtektenes § 3 endret i 1933 ved at andre og tredje punktum ble tilføyd, noe som åpnet for at deler av stiftelsens eiendom kunne avhendes. Styret i Rasmus Meyers Legat søkte i juli 2020 om endring av vedtektene, men søknaden ble avvist av Stiftelsestilsynet, som også avviste klage på vedtaket i juli 2023.

Vedtektene for Ramsus Meyers legat følger som Vedlegg 1 til denne rapporten.

Relevante bestemmelser i stiftelsesloven

En rekke bestemmelser i stiftelsesloven er relevante for settestyrets vurderinger, se nærmere om disse i rapportens kapittel 5 – 7. Her nevnes de mest relevante bestemmelsene kort:

- Stiftelsesloven § 19 om utdeling av stiftelsens midler og tilbakeføringsplikt ved utbetalinger i strid med bestemmelsen
- Stiftelsesloven § 30 om styrets myndighet og ansvar
- Stiftelsesloven §§ 56 og 57 om erstatningsansvar og beslutning om å fremme krav på vegne av stiftelsen

2.3. Oppsummering av Stiftelsestilsynets endelige tilsynsrapport

Stiftelsestilsynet gjennomførte tilsyn med Rasmus Meyers Legat i perioden fra november 2023 til mai 2025. Tilsynet ble åpnet på bakgrunn av medieomtaler og en henvendelse til Stiftelsestilsynet der det ble stilt spørsmål ved utdelinger og planlagt salg av eiendom fra Rasmus Meyers Legat. Stiftelsestilsynet fant som følge av dette grunn til å gjennomføre kontroll av om utdelinger og salg av eiendom fra stiftelsen har vært i samsvar med stiftelsens vedtekter og stiftelsesloven.

Tilsynet rettet seg mot tidsperioden 2011-2023, og temaene for tilsynet var å kontrollere:

- Om styresammensetningen har vært i samsvar med stiftelsens vedtekter
- Om styrets utdelinger har vært i samsvar med vedtektene
- Om styremedlemmene var habile da de fattet vedtak om utdelinger
- Om styremedlemmene var habile da de fattet vedtak om tildeling av advokatoppdrag
- Om avtalen med Constructa er i samsvar med vedtektene

Tilsynet ble gjennomført med grunnlag i innhentet dokumentasjon og redegjørelser fra styret i Rasmus Meyers Legat, samt informasjon innhentet fra offentlige registre. Stiftelsestilsynet gav sin foreløpige rapport den 13.06.2024. Samme høst ble det gjennomført et møte mellom Stiftelsestilsynet og Rasmus Meyers Legat, og stiftelsen inngav merknader til den foreløpige rapporten.

I sin endelige tilsynsrapport datert 05.05.2025 konkluderte Stiftelsestilsynet med flere brudd på Rasmus Meyers Legats vedtekter og stiftelsesloven. Bruddene oppsummeres i tilsynsrapportens innledende sammendrag slik:

«Gro Borge Meyer er ikke lovlig oppnevnt som styremedlem, jf. vedtektene § 7 og vår vurdering er at styret ikke har vært lovlig sammensatt fra medio 2022. Dette representerer et brudd på styrets plikt til å påse at stiftelsens vedtekter og stiftelsesloven § 30 etterleves.

Styrets utdelinger som overstiger renteinntektene med flere millioner kroner, er ikke i samsvar med rammene som er satt i § 4 i stiftelsens vedtekter. Dette utgjør et brudd på styrets plikt til å overholde stiftelsens vedtekter og stiftelsesloven § 30.

Styret har kun delvis fulgt vedtektenes systematikk med økning av kapitalen ved salg av eiendom. Det foreligger med dette brudd på styrets plikt til å overholde § 3 i stiftelsens vedtekter og stiftelsesloven § 30.

Styremedlemmer som i perioden 2011-2022 har fattet vedtak om utdeling til seg selv eller sine nærstående har vært inhabile, jf. stiftelsesloven § 37 første ledd.

Stiftelsestilsynets konklusjon på habilitetsspørsmålet medfører at styrets vedtak om utdelinger til etterkommerne i perioden lider av saksbehandlingsfeil. Ettersom de inhabile styremedlemmene ikke sørget for å få på plass et settestyre for å gjøre stiftelsen i stand til å fatte gyldige vedtak, er det vår oppfatning at det foreligger gjentakende brudd på styrets ansvar for å drifte stiftelsen forsvarlig, jf. stiftelsesloven § 30.»

I punkt 10 i den endelige tilsynsrapporten påpekes det at funnene fra tilsynet varierer i alvorlighetsgrad og har ulike konsekvenser for stiftelsen. Stiftelsestilsynet gir uttrykk for at det er særlig alvorlig at inhabile styremedlemmer i perioden 2011-2022 har deltatt i beslutninger om utdeling av flere millioner kroner til seg selv og andre etterkommere, i strid med føringene i vedtektene. Videre fremhever Stiftelsestilsynet at det er alvorlig at styret i 2015 inngikk avtale med Constructa uten forutgående avklaring med Stiftelsestilsynet.

Stiftelsestilsynet konkluderer med at det foreligger gjentakende brudd på styrets ansvar for å drifte stiftelsen forsvarlig, jf. stiftelsesloven § 30, og at bruddene på stiftelsens vedtekter samt stiftelsesloven innebærer at styremedlemmene i perioden 2011-2022 har tilsidesatt sine plikter ved utførelsen av sine verv.

Stiftelsestilsynet finner på denne bakgrunn at det må oppnevnes et settstyre for å vurdere hvilke konsekvenser styrets saksbehandlingsfeil har, dette siden styrets medlemmer selv vil være inhabile til å foreta slike vurderinger.

2.4. Oversikt over utdelinger og styremedlemmers tjenestetid (2011-2023)

Oversikten nedenfor viser samlet utdelingsbeløp til legatane i perioden 2011-2013. En detaljert oversikt over utdelinger til den enkelte legatar pr. år i perioden fremgår av pkt. 4.2

Legatar	Samlet utdelingsbeløp pr. legatar, 2011-2023
Samlet utdelingsbeløp	kr. 24 163 060

Følgende personer har hatt styreverv i Rasmus Meyers Legat i den aktuelle tidsperioden:

- Einar Drægebø, styreleder siden 01.01.2010, oppnevnt av Stiftelsestilsynet 03.02.2010
- Nana Modesta Mowinckel Themistocleous, styremedlem siden 01.08.2014
- Gro Borge Meyer, styremedlem siden 31.05.2022
- Rasmus Meyer, styremedlem fra 1965 til 14.03.2014
- Thorolf M. Meyer, styremedlem fra 1999 til 13.09.2022

Styreleder Drægebø tilhører ikke kretsen av stiftelsens destinatarer og har derfor ikke mottatt utdelinger. De øvrige medlemmene av styret omfattes av destinatarkretsen i stiftelsens vedtekter § 4 og har mottatt utdelinger i slik egenskap.

2.5. Tidligere styrevedtak og praksis

Redegjørelsene i Stiftelsestilsynets endelige tilsynsrapport viser samlet sett at styret i Rasmus Meyers Legat historisk har gjort en rekke avklaringer med offentlige myndigheter både hva gjelder oppnevning av styremedlemmer, avhendelse av eiendom og lemping av/enkeltstående unntak fra stiftelsens vedtekter. Blant disse kan nevnes:

- Da Rasmus Meyer (sønn av Finn K. Meyer) kom inn i styret etter sin fars bortgang i 1965 var flere av Finn K. Meyers sønner interessert i styrevervet. Styret fikk den gang aksept fra Sosialdepartementet for at Rasmus Meyer oppfylte vedtektenes bostedskrav.
- Styret har ved flere anledninger innhentet samtykke fra tidligere tilsynsmyndighet Sosialdepartementet knyttet til overdragelse/salg av deler av eiendommen Åstvedt til sosiale formål som idrettsanlegg, skole, psykiatrisk sykehjem og Rasmus Meyers Milde Legat.
- Tilsvarende samtykket Sosialdepartementet i 1963/1964 til at barna til oppretterne fikk tildelt tomter på ca. 35 mål som ble skilt ut fra eiendommen, og lemping av vedtektene i den forbindelse.

I styreprotokoller og øvrig dokumentasjon som er lagt frem i forbindelse med tilsynet fremgår det også tydelig at styret historisk har lagt til grunn at man måtte innhente samtykke fra offentlige myndigheter. Eksempler på dette er:

- I styreprotokoll fra 15.04.1978 fremgår følgende om avhendelse av eiendom:
“Legatstyret har ikke kompetanse til å selge eller forære deler av legatets store eiendom uten samtykke fra Bergen Legatinspeksjon, Bjørgvin Stiftsdireksjon og Sosialdepartementet” (se tilsynsrapporten s. 18)
- I brev fra styret til Bergen Legatinspeksjon 6.9.1980 bekreftes samme holdning: *“La oss for fullstendighetens skyld nevne at legatet har etter vedtektene anledning til å selge parseller eller gi bort parseller med samtykke av Legatinspeksjonen, Stiftsdireksjonen og Sosialdepartementet, noe som i adskillig utstrekning har vært gjort”*

I tilsynsperioden har styret imidlertid gått vekk fra praksisen om å innhente samtykke.

- Constructa-avtalen inngått uten innhenting av samtykke fra Stiftelsestilsynet, se rapporten s 18
- Oppnevning av Gro Borge Meyer som styremedlem
- Utdelinger fra eiendomssalg [redacted] er delt ut til destinatarer

Slik Stiftelsestilsynet påpeker i sin endelige rapport har styret i Rasmus Meyers Legat historisk valgt å søke endring av vedtektene når det har vært behov for en varig endring. Styret har også bedt om samtykke/aksept til midlertidig enkeltstående lemping av vedtektene der man har funnet dette nødvendig.

3. Mandatets hovedproblemstillinger

3.1. Mandatets krav og spørsmål

Som nevnt innledningsvis i rapporten fattet Stiftelsestilsynet 04.07.2025 vedtak om oppnevning av settestyremedlemmer. Settestyrets mandat er i vedtaket punkt 5 angitt slik:

Settestyret skal:

- *Vurdere om det foreligger rettslig grunnlag for å kreve tilbakebetaling av utdelinger for hele eller deler av perioden 2011-2023, jf. stiftelsesloven § 19 tredje ledd.*
- *Vurdere om det foreligger rettslig grunnlag for å fremme erstatningskrav mot nåværende eller tidligere styremedlemmer, jf. stiftelsesloven § 56 jf. § 57.*

Grunnlaget for settestyrets arbeid er angitt til Stiftelsestilsynets endelige tilsynsrapport av 5. mai 2025, oversikt over utdelinger i den aktuelle perioden, oversikt over de ulike styremedlemmenes tjenestetid i perioden samt årsregnskapene for kontrollperioden.

Det fremgår videre av vedtakets punkt 5 at Stiftelsestilsynet, når det er avklart hvordan settestyret vurderer grunnlag for tilbakebetaling og/eller erstatningskrav samt omfanget av slike krav, vil avklare om mandatet skal utvides til også å omfatte prosessuell inndriving av eventuelle krav.

Etter stiftelsesloven § 57 kan Stiftelsestilsynet “under enhver omstendighet” fremme erstatningskrav som nevnt i § 56 på vegne av stiftelsen. Noen tilsvarende hjemmel er ikke gitt Stiftelsestilsynet for å fremme tilbakeføringskrav på vegne av stiftelsen etter § 19 tredje ledd. Det er etter dette på det rene at eventuelle tilbakeføringskrav mot styremedlemmer i dette tilfellet må fremmes av et settestyre.

3.2. Sentrale juridiske og faktiske problemstillinger

De sentrale problemstillingene for settestyret har vært:

- Er det rettslig grunnlag for å sette frem krav om tilbakeføring av utdelinger fra destinatarene?
 - o Foreligger det er medvirkningsansvar for styremedlemmer som har behandlet utdelingene
 - o Er eventuelle krav foreldet
- Er det rettslig grunnlag for å sette frem krav om erstatning mot styremedlemmene i stiftelsen
 - o Er grunnvilkårene for erstatning oppfylt
 - o Er eventuelle krav foreldet

For begge hovedproblemstillingene må også prosessrisiko for stiftelsen vurderes ved å sette frem krav.

4. Vurdering av tilbakeføringskrav etter stiftelsesloven § 19 tredje ledd

4.1. Rettslig utgangspunkt for tilbakeføring

4.1.1 Vilkårene for tilbakeføringskrav

Generelt

Av stiftelsesloven §19 første ledd første punktum fremgår det at utdelinger av stiftelsens midler vedtas av styret. Av annet punktum fremgår det at utdelingene skal være i samsvar med stiftelsens formål. Av § 30 tredje ledd fremgår det videre at styret skal sørge for at stiftelsens formål ivaretas, og at utdelinger foretas i samsvar med vedtektene.

Stiftelsesloven § 19 tredje ledd slår fast at dersom det har skjedd utdelinger fra stiftelsen i strid med stiftelsesloven, skal mottakeren tilbakeføre det som er mottatt. Aksjeloven § 3-7 første ledd annet punktum og annet ledd gjelder tilsvarende. Tilbakeføringsplikten gjelder ikke bare utdelinger som er i strid med første eller andre ledd i § 19, men også utdelinger i strid med andre bestemmelser i loven, så som utdelinger i næringsdrivende stiftelser som er i strid med § 24, jf. Ot.prp. nr. 15 (2000-2001) kap. 15 s. 99. I dette tilfellet er det imidlertid utdelinger som måtte være i strid med stiftelsesloven § 19 første ledd, jf. § 30 tredje ledd som

er vurderingstemaet, med andre ord utdelinger som ikke måtte være i samsvar med Stiftelsens vedtekter.

Stiftelsesrettslig omfatter begrepet utdeling enhver overføring av økonomiske goder fra stiftelsen. Ikke bare ensidige overføringer rammes, men også tilfeller hvor det ytes et vederlag, men hvor det foreligger et visst misforhold mellom vederlaget og overføringen fra stiftelsen, jf. bl.a. Ot.prp. nr. 15 (2000-2001) kap. 15 s 98.

Henvisningen til **aksjeloven § 3-7 første ledd annet punktum** innebærer at mottakeren av en ulovlig utdeling har plikt til å tilbakeføre midlene til stiftelsen med mindre vedkommende ikke forsto eller burde ha forstått at utdelingen var ulovlig. Uttrykket “forsto eller burde ha forstått” innebærer at det subjektivt kreves forsett eller uaktsomhet for at tilbakeføringsplikten oppstår.

Det er følgelig to vilkår som samtidig må være oppfylt for at tilbakeføring skal skje:

1. De aktuelle utdelingene må ha vært ulovlige, f.eks. fordi de er i strid med vedtektene.
2. Mottakeren av utdelingene forsto eller burde ha forstått at utdelingene var ulovlig.
Dette betyr at aktsom god tro hos mottakeren av utdelingen fritar for plikt til å tilbakeføre utdelingene til stiftelsen. Der det er flere som har mottatt ulovlige utdelinger eller som på stiftelsens vegne har medvirket til de aktuelle utdelingene etter annet ledd, vil spørsmålet om aktsom god tro måtte vurderes individuelt.

I tillegg er det et vilkår at tilbakeføringskravet ikke er foreldet.

Aksjeloven § 3-7 annet ledd retter seg ikke mot mottakeren av de ulovlige utdelingene, men mot den eller de som på selskapets (stiftelsens) vegne har medvirket til en beslutning om eller gjennomføring av ulovlig utdeling. Dette vil bl.a. omfatte styrets medlemmer, daglig leder og revisor som har deltatt i den ulovlige beslutningen, jf. note 309 til bestemmelsen i Gyldendal Rettsdata. Dersom disse forsto eller burde ha forstått at utdelingen er ulovlig, er de ansvarlige for at utdelingen blir tilbakeført til selskapet (stiftelsen). Uttrykket “forsto eller burde ha forstått” innebærer at det subjektivt kreves forsett eller uaktsomhet hos medvirkeren for at tilbakeføringsplikten oppstår, jf bl.a. Aarbakke m.fl. Aksjeloven kommentarutgave 2. utgave s 201 pkt. 2.2. Alminnelig uaktsomhet er tilstrekkelig for å utløse ansvar. Det er etter denne bestemmelsen ikke avgjørende hva mottakeren av de ulovlige utdelingene som nevnt i første ledd forsto eller burde ha forstått. Det er hva medvirkeren forsto eller burde ha forstått som er avgjørende.

Det er følgelig to vilkår som samtidig må være oppfylt for at tilbakeføring skal skje:

1. De aktuelle utdelingene må ha vært ulovlige, f.eks. fordi de er i strid med vedtektene.
2. Den som på stiftelsens vegne har medvirket til en beslutning om eller gjennomføring av ulovlig utdeling, forsto eller burde ha forstått at utdelingene var ulovlig. Dette betyr at aktsom god tro hos medvirkeren, fritar for plikt til å tilbakeføre utdelingene til stiftelsen. Der det er flere som på stiftelsens vegne har medvirket til de aktuelle utdelingene, vil spørsmålet om aktsom god tro måtte vurderes individuelt. Aktsom god tro hos mottakeren av midlene fritar ikke medvirkeren for tilbakeføringsplikt dersom medvirkeren selv ikke var i aktsom god tro.

I tillegg er det et vilkår at tilbakeføringskravet ikke er foreldet.

4.1.2 Lemping

Ansvar et etter aksjeloven § 3-7 annet ledd kan lempes etter lov om skadeserstatning § 5-2. En tilsvarende bestemmelse har man ikke for tilbakeføringskrav rettet mot mottakeren etter første ledd. Bestemmelsen innebærer at ansvaret for at de ulovlig utdelte midlene blir tilbakeført til stiftelsen kan lempes når retten under hensyn til skadens størrelse, den ansvarliges økonomiske bæreevne, foreliggende forsikringer og forsikringsmuligheter, skyldforhold og forholdene ellers finner at ansvaret virker urimelig tyngende for den ansvarlige. Det samme gjelder når det i særlige tilfeller er rimelig at den skadelidte (stiftelsen) helt eller delvis bærer skaden.

4.1.3 Hvem fremmer tilbakeføringskrav på vegne av stiftelsen

Styret er stiftelsens øverste organ. Forvaltningen av stiftelsen hører under styret, jf. stiftelsesloven § 30 første og annet ledd. Videre fremgår det av § 38 at det er styret som representerer stiftelsen utad. Styret har en ulovfestet lojalitetsplikt overfor stiftelsen som innebærer at styrets disposisjoner skal være i stiftelsens interesse. Dersom det først blir konstatert ulovlige utdelinger, har styret derfor i utgangspunktet plikt til å kreve utdelingen tilbakebetalt av mottakeren eller den som medvirket til den ulovlige utdelingen. Dersom stiftelsens styre ikke krever tilbakebetaling av ulovlige utdelinger, kan Stiftelsestilsynet bl.a. vurdere å avsette en eller flere av styrets medlemmer, jf. stiftelsesloven § 29 annet ledd. Der styret ikke vil være beslutningsdyktig på grunn av inhabilitet, jf. stiftelsesloven § 37 sammenholdt med § 32, må det oppnevnes et settestyre som treffer avgjørelsen. I dette tilfellet hadde Stiftelsen ikke et gyldig valgorgan. Settestyret ble derfor oppnevnt av Stiftelsestilsynet med hjemmel i stiftelsesloven § 29 første ledd.

4.1.4 Tilbakeføringskrav vs erstatningskrav

Gjerningsbeskrivelsene

Tilbakeføringskrav etter stiftelsesloven § 19, jf. aksjeloven § 3-7 retter seg mot den som mottar ulovlige utdelinger eller som på stiftelsens vegne medvirker til ulovlige utdelinger.

Erstatningskrav etter stiftelsesloven § 56 retter seg mot styremedlem, revisor, daglig leder eller personer med verv i organer som nevnt i stiftelsesloven § 36 og som har voldt stiftelsen tap under utførelsen av sine oppgaver. Bestemmelsen er generelt utformet og knytter seg ikke bare til ulovlige utdelinger slik § 19 tredje ledd gjør.

Ansvarsgrunnlagene

De subjektive vilkårene for tilbakebetalingsplikt er at mottakeren (aksjeloven § 3-7 første ledd) eller medvirkeren (§ 3-7 annet ledd) forsto eller burde ha forstått at utdelingene var ulovlige.

De subjektive vilkårene for erstatningsplikt etter stiftelsesloven § 56 er at handlingene eller unnlatelsene som har påført stiftelsen et tap er forvoldt forsettlig eller uaktsomt.

Vilkåret “forsto eller burde ha forstått” som oppstilles for tilbakeføringsplikt og “forsettlig eller uaktsomt” som oppstilles for erstatningsplikt er sammenfallende. Begge begreper baserer seg på en aktsomhetsnorm der ikke bare de forsettlige handlingene rammes, men også de som kan bebreides gjerningspersonen som uaktsomme. Det kreves ikke at uaktsomheten er grov. Allerede simpel uaktsomhet utløser ansvar. Dette innebærer at det må kreves et avvik fra forsvarlig opptreden, men ikke så alvorlig at det regnes som grov uaktsomhet. Om de nærmere momentene i aktsomhetsvurderingen vises bl.a. til Morten Kjelland: Erstatningsrett kapittel 4 og Hagstrøm/Stenvik Erstatningsrett kapittel 4.

Økonomisk tap

Stiftelsesloven § 19 tredje ledd og aksjeloven § 3-7 første og annet ledd anvender ordet *tilbakeføre*. At det etter disse bestemmelsene er snakk om restitusjonskrav og ikke erstatningskrav viser seg blant annet i rettsvirkningene. Et tilbakeføringskrav oppstiller en plikt til å tilbakeføre det som er mottatt, mens et erstatningskrav baserer seg på prinsippet om full erstatning, som innebærer at skadelidte skal holdes økonomisk skadesløs for den handlingen som utløser erstatningsansvaret. Dersom det etter at tilbakeføringen er gjennomført gjenstår et udekket økonomisk tap for stiftelsen som følge av den handlingen som utløste erstatningsansvaret, vil det resterende kunne være erstatningsmessig.

Årsakskravet

For tilbakeføringskrav rettet mot mottakeren av de ulovlig utdelte midlene etter aksjeloven § 3-7 første ledd er det uten betydning om medvirkeren etter annet ledd har vært i aktsom god tro eller ikke. Det oppstilles etter første ledd kun et vilkår om at utdelingen er ulovlig og dernest at mottakeren forsto at de var ulovlige eller kan bebreides for ikke å ha forstått at de var det. For medvirkeren som nevnt i aksjeloven § 3-7 annet ledd må utdelingen være forårsaket av en beslutning om eller gjennomføring av ulovlig utdeling som medvirkeren forsto eller burde ha forstått at var ulovlig.

Det kreves imidlertid ikke årsakssammenheng mellom medvirkningshandlingen og den aktuelle brist i tilbakesøkningen overfor mottakeren etter aksjeloven § 3-7 første ledd. For erstatningskrav etter stiftelsesloven § 56 gjelder de alminnelige vilkårene om at det økonomiske tapet må være forårsaket av de handlingene eller unnlatelsene som utgjør ansvarsgrunnlaget, det vil si de forsettlige eller uaktsomme handlingene eller unnlatelsene. Der det er flere skadevoldere vil alle skadevoldende handlinger som er nødvendige betingelser for skaden/tapet, som hovedregel utløse erstatningsansvar. Er det flere ansvarlige vil ansvaret overfor skadelidte som hovedregel være solidarisk.

Mot dette utgangspunktet gjelder det en adekvansbegrensning overfor de helt fjerne og upåregnelige skadefølgende. Det skal en del til før adekvansbegrensningen slår inn.

Foreldelsesreglene

Der tilbakeføringskrav rettes mot styrets medlemmer etter aksjeloven § 3-7 annet ledd vil foreldelsesloven § 12 nr. 1 bokstav b komme til anvendelse. Det samme gjelder erstatningskrav rettet mot styrets medlemmer etter stiftelsesloven § 56. Se for øvrig redegjørelsen for foreldelse av tilbakeføringskrav i kapittel 4.6 og for erstatningskrav kapittel 5.2.

4.2. Faktisk grunnlag: Utdelinger i perioden 2011-2023

Utdelinger i perioden fremgår av tabellen nedenfor som er hentet fra Stiftelsestilsynets rapport, Bilag 1. Det er ikke uenighet om hvilke utdelinger som er foretatt i perioden.

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Sum
kr 1 263 010	kr 45 000	kr 30 000	kr 30 000	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr 1 368 010
kr -	kr -	kr -	kr -	kr 80 000	kr 2 000 000	kr 400 000	kr 250 000	kr 250 000	kr 250 000	kr -	kr 125 000	kr -	kr -	kr 3 355 000
kr 1 263 010	kr 45 000	kr 30 000	kr 30 000	kr 80 000	kr 2 000 000	kr 400 000	kr 250 000	kr 250 000	kr 250 000	kr -	kr 125 000	kr -	kr -	kr 4 723 010
kr 1 263 010	kr 45 000	kr 30 000	kr 30 000	kr 80 000	kr 2 000 000	kr 400 000	kr 250 000	kr 250 000	kr 250 000	kr -	kr 125 000	kr -	kr -	kr 4 723 010
kr 1 263 010	kr 45 000	kr 30 000	kr 30 000	kr 80 000	kr 2 000 000	kr 400 000	kr 250 000	kr 250 000	kr 250 000	kr -	kr 125 000	kr -	kr -	kr 4 723 010
kr 1 263 010	kr 45 000	kr 30 000	kr 30 000	kr 55 000	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr 1 423 010
kr 1 263 010	kr 45 000	kr 30 000	kr 30 000	kr 80 000	kr 2 000 000	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr 3 448 010
kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr 400 000	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr -	kr 400 000
Sum	kr 7 578 060	kr 270 000	kr 180 000	kr 180 000	kr 455 000	kr 10 000 000	kr 2 000 000	kr 1 000 000	kr 1 000 000	kr 1 000 000	kr -	kr 500 000	kr -	kr 24 163 060

4.3. Vurdering av om utdelinger er foretatt i strid med vedtektene

4.3 .1 Generelt om vedtektstolkning

Tolkning av vedtekter i en stiftelse må ta utgangspunkt i stiftelsens særlige rettslige karakter: Stiftelsen er en selveiende formuesmasse bundet til et bestemt formål, og vedtektene utgjør “grunnloven” for organisasjonen. Vedtektene regulerer formål, organisering, kompetansefordeling og saksbehandling, og fungerer som primær rettskilde ved uenighet om hvordan stiftelsen skal styres. Riktig tolking er avgjørende for å ivareta formålsrealisering, forsvarlig forvaltning og lovmessighet.

Det rettskildemessige utgangspunktet er at stiftelsesloven og ufravikelig lovgivning går foran vedtektene. Deretter kommer vedtektenes ordlyd, vurdert i lys av stiftelsesdokumentet og øvrige stiftelsesrettslige prinsipper. Forarbeider til vedtektene, styrevedtak med presedensvirkning, og etablert praksis kan ha vekt dersom de belyser hvordan bestemmelsene er ment å fungere. Er det konflikt internt i vedtektene, må bestemmelsene harmoniseres slik at **formålet** ivaretas best mulig.

Ordlydstolkningen begynner med en naturlig språklig forståelse av ordlyden. Språket vurderes i konteksten av de samlede vedtektene, ikke isolert for den enkelte bestemmelse. Systematiske hensyn er sentrale: Bestemmelsens plassering, overskrifter, henvisninger og sammenhengen mellom formålsbestemmelsen og kompetansereglene kan gi tydelige tolkningssignaler. Dersom ordlyden åpner for flere forståelser, skal tolkningen søke det alternativet som best lar seg forene med øvrige bestemmelser, herunder med særlig vekt på formålsbestemmelsen.

Et sentralt prinsipp for tolkning av vedtektene i en stiftelse er at vedtektene skal tolkes i samsvar med hva oppretter mente på opprettelsestidspunktet (det subjektive tolkningsprinsipp). Dette har klare paralleller til læren for tolkning av testamenter. Det er imidlertid viktig å merke seg at det subjektive tolkningsprinsippet ikke går lenger enn til å

klarlegge hva som var oppretters vilje på opprettelsestidspunktet. Hva oppretter senere mener skal ikke tillegges avgjørende vekt.

Formålet er stiftelsens kjerne og et tungtveiende tolkningsmoment. Når ordlyden er uklar, bør den tolkningen som mest effektivt fremmer formålet, foretrekkes, så langt dette er forenlig med lov og vedtektenes helhet. Formålet kan også begrense ellers vide fullmakter, slik at disposisjoner som undergraver formålet, faller utenfor kompetansen. I praksis betyr dette at styrets skjønnsutøvelse og forvaltningsbeslutninger skal styres av formålsteksten og dens reelle innhold, ikke bare av organisatoriske eller økonomiske hensyn.

Stiftelsesdokument, protokoller fra etableringen, og eventuelle notater fra stifter kan belyse oppretters forutsetninger ved vedtektens tilblivelse. Langvarig, konsekvent praksis kan ha betydning dersom vedtektene er tause eller uklare, men praksis kan ikke legitimere avvik fra lov eller klare vedtektsbestemmelser.

Avgrensning av formålsoppfyllelse, bruk av midler og utdelingskriterier må vurderes nøye. Presisjonsnivået i formålsbestemmelsen styrer hvor fleksibel stiftelsen kan være. Er kriterier for tilskudd eller begunstigede grupper vagt angitt, bør styret utarbeide retningslinjer som gir forutberegnelighet og likebehandling, i tråd med formålets rammer.

4.3.2 Særlig om begrepet “renteinntækt” i stiftelsens vedtekter § 4

Et sentralt punkt i vedteksttolkningen i denne saken er begrepet “renteinntækt” i stiftelsens vedtekter §4. Begrepet er sentralt fordi det definerer de økonomiske rammene for de årlige utdelingene til vedlikehold av eiendommen Åstvedt, årlige livrenter til navngitte personer og hva som etter vedtektene kan utdeles til oppretterne Gerda og Finn K Meyer og deres etterkommere med ektefeller til og med barnebarn.

Det er flere bestemmelser i vedtektene som er sentrale for tolkningen av begrepet “renteinntækt”. Det fremgår blant annet av vedtektene § 2 at legatkapitalen «maa aldri foringes».

Andre sentrale bestemmelser er vedtektene §§ 3, 4 og 5 som alle sier noe om forvaltningen av kapitalen, både eiendommen Åstvedt og de kontante midlene, og om utdelingsadgangen.

§ 3

Legatets faste eiendom «Aastvedt» skal ikke avhændes. Dog skal saadanne deler av eiendommens jordvei, som efter styrets skjønn ikke lar sig drive med fordel og hvis avhendelse er av mindre vesentlig betydning for den hele eiendom, kunne selges eller bortfestes. Eventuelle salgsbeløp tillegges legatets kapital og festeavgifter tas til inntekt for legatet.

§ 4

Av legatkapitalens renteindtægt skal, efter at administrations- og andre utgifter samt skatter er betalt, følgende beløp først utredes hvert aar:

- 1) Til vedlikehold av eiendommen Aastvedt med have utbetales hvert aar kr 6.000 – seks tusen kroner – av legates kasserer til den bruksberettigede til eiendommen, for tiden hr. Finn K. Meyer. Efterhaanden som de nedenfor i post 2 a-j nævnte livrenter falder bort skal dog legatstyret ha adgang til med stiftsdirektionens approbation at bestemme at en større del av renterne, dog ikke over kr. 12.000 – tolv tusen kroner – skal kunne utbetales til vedlikeholdet.
- 2) Derefter utredes følgende aarlige livrenter til nedennævnte personer paa deres livstid, hvor intet andet er bestemt nedenfor:
 - a. Fru oberstinde Charlotte Duus kr 6.000 – seks tusen kroner –.
 - b. Fru Dagmar Guldborg, født Koller, enke efter professor dr. G. A. Guldborg, kr. 2.000 – to tusen kroner –; efter hendes død skal hver av hendes da levende børn ha kr. 200 – to hundrede kroner – aarlig på livstid.
 - c. Rasmus Meyers fætter Conrad Meyers børn hver kr. 200 – to hundrede kroner –.
 - d. Fru Emma Bruun Monge kr. 400 – fire hundrede kroner –.
 - e. Fru Jenny Aslaksen kr. 120 – et hundre og tyve kroner –.
 - f. Fru Helga Erichsen kr. 120 – et hundrede og tyve kroner –.
 - g. Fru Koth. kr. 120 – et hundre og tyve kroner –.
 - h. Frøken Nilla Rognaldsen kr. 200 – to hundrede kroner –.
 - i. Maleren Oluf Wold Thornes enke, fru Kristine Thorne, kr. 3.000 – tre tusen kroner –.
 - j. Abraham Abrahamsen efter sit fyldte 65de aar kr. 2.000 – to tusen kroner –.

Hvad der efter dette er tilovers av renteindtægten deles likt mellem os Gerda Nyquist og Finn K. Meyer saa lenge vi lever. Eftersom vi avgaar ved døden, rykker vore egtefæller og ved disses død vore børn og efter deres død deres egtefæller op i avdødes sted. Er der ikke børn efter en av os, tilfalder den ledige del den gjenlevende av os eller eventuelt dennes egtefelle og derefter deres børn, og naar de er døde disses egtefæller.

Av Gerda Nyquist's andel av renterne erholder hendes mor, fru oberstinde Charlotte Duus, kr. 7.000 – syv tusen kroner – pr. aar.

Den renteindtægt, som ifølge det foranstaaende tilkommer de der nævnte personer, altsaa ogsaa vore egtefæller og børn, skal være unddraget deres kreditorer og saaledes ikke kunne gjøres til gjenstand for utlæg eller eksekution, ligesaa lidt som den skal kunne inddrages i eventuelle konkursboer.

§ 5

Naar Rasmus Meyers børn og børnebørn samt deres egtefæller alle er døde, skal legatets renter, efterat den foranhandlede sum til «Aastvedt»s vedlikehold og mulige gjenværende livrenter er utbetalte, anvendes til fordel for nervøse eller overanstrengte personer, som kan trænge rekreationsophold paa landet for at komme til kræfter. Til saadant opholdssted bestemmer vi eiendommen «Aastvedt», efter at den for os og vore eventuelle børn nedenfor forbeholdte brugsret over den ved alles død er bortfaldt. Legatrenterne skal da anvendes efter bestyrelsens nærmere bestemmelse til at skaffe saadanne personer frit ophold paa «Aastvedt», dog som regel ikke i længre tid end indtil 6 maaneder. Fortrinsberettigede til ophold der skal være personer, som er bosiddende i eller ved Bergen og hører til Bergens kjøbmandsstand. Skulde bestyrelsen finde det hensigtsmæssig at avsætte endel av renterne til videre bebyggelse paa eiendommen, skal dette ikke være dem forment.

Settestyret slutter seg i det alt vesentlige til Stiftelsestilsynets vurderinger når det gjelder tolkningen av begrepet "renteindtægt" og viser her til endelig tilsynsrapport s 10-16.

Sammenhengen i vedtektene taler, etter settestyrets vurdering, klart for at oppretterne her har lagt til grunn at det er avkastningen av kapitalen som skal brukes til vedlikehold og utdelinger. Vedtektene sett i sammenheng viser et klart ønske om å ta vare på stiftelseskapitalen og stiftelsens eiendeler for fremtiden. Dette inntrykket forsterkes ved at gjennomføringen av det subsidiære formålet, etablering av en institusjon på gården Aastvedt, vil kreve både kapital og bruk av eiendommen.

I stiftelsestilsynets rapport er det lagt til grunn at stiftelsen har et midlertidig formål (utdelinger) og et endelig formål (etablering av en institusjon på Åstvedt), og at det "endelige" formålet har forrang fremfor det midlertidige. Settestyret er ikke enige i denne tolkningen av vedtektene. Etter vår vurdering er de to formålene likestilte i vedtektene for så vidt gjelder prioritet.

Settestyret kan, i liket med Stiftelsestilsynet, ikke se at tidligere enkeltstående samtykker til utdeling av kapitalgevinst ved salg av eiendom skal tilsi at det er foretatt en vurdering av fortolkningen av begrepet "renteindtægt" slik at dette også å omfatte kapitalgevinster, [REDACTED]. Tvert imot viser det faktum at det er søkt om og gitt slike samtykker fra myndighetene at bruk av kapitalgevinster ikke naturlig har blitt innfortolket i begrepet "renteindtægt" av tidligere styrer i stiftelsen og at særskilt dispensasjon fra tilsynsmyndighetene i de enkelte tilfellene derfor har vært nødvendig.

Oppsummert vurderer settestyret det slik at kapitalgevinst ved salg av eiendom ikke kan innfortolkes i begrepet "renteindtægt" i vedtektene §4.

Betydningen av manglende tilsynsaktivitet fra Stiftelsestilsynet

Settestyret har forespurt styret om nærmere begrunnelse og dokumentasjon for påstanden om at styret gjennom svært lang tid har vært av den oppfatning at stiftelsens vedtekter skal forstås slik at også kapitalgevinster ved salg av eiendom skal innfortolkes i begrepet "renteindtægt". Settestyret har fått oversendt flere dokumenter, herunder styreprotokoller og tidligere søknader om vedtektsendringer fra stiftelsen. Flere av dokumentene er oversendt Stiftelsestilsynet tidligere, men tilleggsdokumentasjonen som er fremlagt fra stiftelsen gjør at saken fremstår som noe bedre opplyst for settestyret enn for Stiftelsestilsynet. Spørsmålet vil være sentralt for tolkningen av kravet om aktsom god tro og settestyret bruker derfor noe tid på gjennomgangen av stiftelsens anførsler og settestyrets vurderinger på dette punktet.

Styret har vist til at Stiftelsestilsynet og tidligere tilsynsmyndigheter har vært kjent med stiftelsens praksis om at inntekter fra salg av eiendom skulle gå inn i utdelingsgrunnlaget. Etter settestyrets vurdering er det ikke grunnlag for å hevde at stiftelsen har forsøkt å skjule utdelingene til destinatarene. Utdelingene fremgår av årsregnskap, og fremgår også av styreprotokoller som i ulike sammenhenger er sendt tilsynsmyndighetene, for eksempel er protokoll fra styremøte 15.04.2020 etter det opplyste lagt ved søknad om vedtektsendring til Stiftelsestilsynet datert 8. juli 2020. I protokollen fremgår følgende:

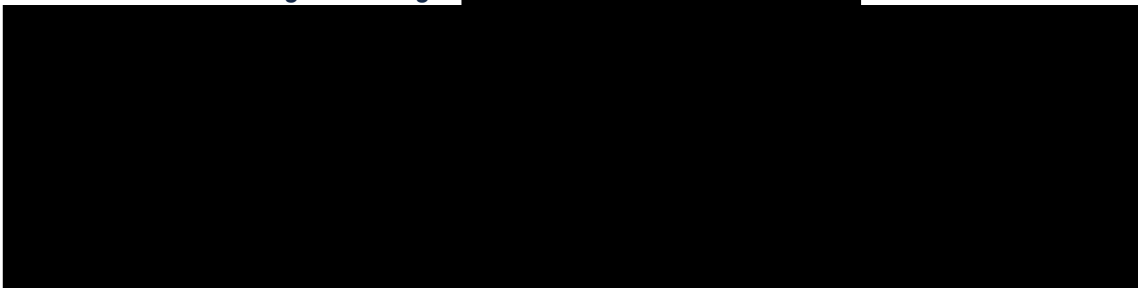
*«Styret diskuterte legatets økonomi, herunder **innbetaling fra Constructa** i samsvar med inngått avtale og fremtidig kontantstrøm og kostnadsbilde.*

*I **samsvar med tidligere praksis, vedtektene og legatets økonomi** ser styret det som forsvarlig å kunne **utbetale kr. 1 000 000 til legatarene.**»*

(Stiftelsenes uthevinger.)

Det er videre opplyst at brev av 25. Mai 2018 fra Benthe Foss til Stiftelsestilsynet inneholder en redegjørelse for Constructa avtalen. Det hitsettes følgende fra brevet:

«I november 2015 inngikk RM legat [redacted] med Constructa AS.



På side 4 i brevet står blant annet følgende:

*De siste tre år er imidlertid legatets egenkapital fordoblet fra kr. 5,4 mill. i 2014 til ca. 11 mill. i 2017. Det er altså ingen tidligere praksis å vise til, og **Styrets begrunnelse for å holde tilbake midler som skulle vært utdelt til legatane, bygger på feil faktum.**» (våre uthevinger).*

Vedlegg 1 til brevet inneholder en detaljert oversikt over samtlige utdelinger til legatane i perioden 2006 tom. 2017.

Stiftelsen har lagt frem ytterligere dokumentasjon som viser at offentlige myndigheter og revisor har fått informasjon om både Constructa-avtalen og gjeldende utdelingspraksis i stiftelsen.

At informasjonen om utdelingene har vært tilgjengelig for tilsynsmyndighetene uten at tilsynet har reagert, medfører etter settestyrets vurdering ikke at utdeling i strid med vedtektene vil bli lovlig. Lav tilsynsintensitet kan ikke legitimere brudd på vedtektene i en stiftelse selv om Stiftelsestilsynet har hatt tilstrekkelig dokumentasjon tilgjengelig til å avdekke det de senere konstaterer er brudd på vedtektene.

Når det er sagt er Stiftelsestilsynets kunnskap om praktiseringen av vedtektene et moment som må vektlegges i aktsomhetsvurderingen for det enkelte styremedlem. Særlig vises det her til Stiftelsestilsynets brev av 03.01.2018 der Stiftelsestilsynet ikke finner grunn til å åpne tilsyn med stiftelsen på tross av at Stiftelsestilsynet på det tidspunktet har kunnskap om både Constructa-avtalen og stiftelsens utdelingspraksis. Stiftelsestilsynet reagerer heller ikke når de mottar mer utfyllende informasjon i brev av 25.05.2018 fra Benthe Foss. Selv om det etter settestyrets vurdering ikke er grunnlag for å hevde at Stiftelsestilsynet gjennom manglende tilsynsaktivitet har godkjent en ulovlig praksis, vil manglende tilsynsaktivitet kunne være et moment i vurderingen om styret har vært i aktsom god tro da utdelingene ble besluttet.

Betydningen av styrets tolkning av vedtektene

Styret opplyser at det i 1998 ble nedfelt noen “overordnede forvaltningsprinsipper” i styret. Disse prinsippene ble, etter det opplyste, informert om og videreført da Drægebø tilrådte som styreleder i 2010. Dette fremgår av styreprotokoller datert 20.05.2010 og 24.05.2011.

Styret argumenterer for at det i 2010 var styrets oppfatning at forvaltningsprinsippene ga uttrykk for gjeldende praksis som var i samsvar med vedtektene slik disse ble tolket av tidligere styre og tilsynsmyndigheter. Styret viser til at praksisen klart åpnet for at inntekter fra salg av stiftelsens eiendommer gikk inn i utdelingsgrunnlaget til de personlige destinatarene, jf. vedtektene § 4 nr. 2.

Selv om styret har lagt til grunn at de har tolket vedtektene riktig er ikke det i seg selv grunnlag for å konkludere med at utdelingene er gyldige. Et styre kan ikke alene basere seg på tidligere styrers tolkning av vedtektene, men må foreta en selvstendig vurdering og har et selvstendig ansvar for at tolkningen er korrekt. Noe annet vil være i strid med prinsippene om tolkning av vedtekter i en stiftelse, jf. ovenfor.

Særlig om Constructa-avtalen

Settestyret har hatt en overordnet gjennomgang av avtalen og vurderer ut fra tilgjengelig informasjon at avtalen er inngått på forretningsmessig grunnlag. Avtalen fremstår som balansert og stiftelsens interesser vurderes som godt ivaretatt. Settestyret finner heller ikke grunnlag for å konkludere med at avtalen var inngått for å kunne foreta utdelinger til destinatarene. Etter settestyrets vurdering fremstår avtalen som inngått for å sikre stiftelsen en bedre økonomi, noe den også har gjort selv om man tar i betraktning de store utdelingene som er foretatt delvis som følge av denne avtalen.

Settestyret viser også til at Stiftelsestilsynet i etterkant har godkjent inngåelsen av avtalen som et enkeltstående unntak fra vedtektene.

Oppsummering

Ut fra dette konkluderer settestyret med at utdelinger som er finansiert med kapitalgevinster i tilsynsperioden vil bli å regne som ulovlige utdelinger etter stiftelsesloven § 19 da utdelingene er i strid med vedtektene.

Konsekvensene av at det er foretatt en ulovlig utdeling er at denne skal føres til tilbake til stiftelsen, jf. Stiftelsesloven § 19. Dette gjelder imidlertid ikke dersom mottakeren eller den som medvirket til utdelingen på stiftelsens vegne hverken forsto eller burde ha forstått at utdelingen var ulovlig. Dette må vurderes individuelt for den enkelte mottaker.

Etter settestyrets vurdering må styrets uttalte forståelse av at utdelingen av kapitalgevinster lå innenfor formålet komme i betraktning ved vurderingen av om den enkelte styremedlem

har vært i aktsom god tro som nevnt i stiftelsesloven § 19 tredje ledd, jf aksjeloven § 3-7 eller har opptrådt erstatningsbetingende.

4.4. Vurdering av aktsom god tro

4.4.1 Generelt

For at Stiftelsen skal kunne kreve at utdelinger tilbakeføres til stiftelsen etter stiftelsesloven § 19 tredje ledd er det ikke tilstrekkelig at utdelingene er i strid med stiftelsesloven. Det er i tillegg et vilkår at den eller de som har mottatt midlene forsto eller burde ha forstått at utdelingene var ulovlig, jf. Stiftelsesloven § 19 tredje ledd annet punktum som fastslår at aksjeloven § 3-7 annet punktum gjelder tilsvarende. Det samme gjelder den som på stiftelsens vegne medvirket til beslutningen eller gjennomføringen av den ulovlige utdelingen, jf. aksjeloven § 3-7 annet ledd. Aktsom god tro fritar med andre ord for plikten til å tilbakeføre ulovlige utdelinger både hos mottakeren av de ulovlige utdelingene og hos den som på stiftelsens vegne medvirket til utdelingene.

4.4.2 Hvilke personer er det aktuelt å vurdere om har vært i aktsom god tro

Som det fremgår av kapittel 4.6 nedenfor er det settestyrets vurdering at alle eventuelle tilbakeføringskrav som omfattes av vårt mandat er foreldet, med unntak av eventuelle krav mot styreleder Einar Drægebø og styremedlem Nana Modesta Mowinckel Themistocleous. Det vises til foreldelsesloven § 12 første ledd bokstav b. og den nærmere begrunnelsen i punkt 5.6. Materielt innebærer foreldelse at kravet bortfaller. Prosessuelt innebærer foreldelse at saken skal avvises av domstolene. Settestyret vil derfor fraråde at det fremsettes krav som er foreldet. Settestyret begrenser derfor vurderingene av aktsom god tro til styreleder Drægebø og styremedlem Themistocleous.

Spørsmålet om aktsom god tro må vurderes individuelt. Er det flere som er ansvarlige etter aksjeloven § 3-7 annet ledd, er deres ansvar overfor stiftelsen etter alminnelige regler være solidarisk, jf. Aarbakke m fl.: Aksjeloven md kommentarer s 201 tredje avsnitt.

4.4.3 Var styreleder Einar Drægebø i aktsom god tro

4.4.3.1 God tro

Settestyret har ingen holdepunkter for at Drægebø har medvirket til ulovlige utdelinger med viten og vilje. Tvert om fremstår det for settestyret som godtgjort at han har vært i god tro i

forhold til de aktuelle utdelingene. Det vises til at alle utdelingene er gjort i full åpenhet både i Stiftelsens regnskaper, mot revisor og i kontakt med offentlige myndigheter som Stiftelsestilsynet og Skattedirektoratet. Et annet moment er at stiftelsens styre også før Drægebø kom inn som styreleder i 2010 ved flere anledninger hadde gjort gevinster ved salg av Stiftelsens eiendommer til gjenstand for utdelinger. Det skal også bemerkes at Stiftelsens revisorer i hele tilsynsperioden fra 2011 – 2023 ikke har hatt noen merknader til utdelingene noe de etter settestyrets syn burde ha hatt. Det vises til stiftelsesloven § 44 annet ledd som slår fast at revisor i revisjonsberetningen skal uttale se om stiftelsen er forvaltet og om utdelinger er foretatt i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig. Av første ledd fremgår det dessuten at nummererte revisorbrev som nevnt i revisorloven § 9-5 fortløpende skal sendes til Stiftelsestilsynet. At utdelingene ikke var i samsvar med vedtektene og dermed ulovlige er ikke så langt settestyret kan se kommentert hverken i årsregnskapene eller i nummererte revisorbrev sendt Stiftelsestilsynet. Settestyret er kjent med at revisor i etterkant av Stiftelsestilsynets rapport har sendt nummerert brev til Stiftelsestilsynet angående disse forholdene.

4.4.3.2 Aktsomhetsvurderingen

Innledning

Styreleder Drægebø kjente til de faktiske forhold, men tolket vedtektene uriktig ved at også andre inntekter enn "renteindtægt" gikk til utdelinger. Spørsmålet er om denne rettsvillfarelsen oppfyller kravene til aktsomhet eller om han *burde* ha forstått at de aktuelle utdelingene var ulovlige.

Rettsvillfarelse vil kunne danne grunnlag for godt tro, jf. bl.a. Falkanger, God tro (1999 s 229-304). På samme måte som ved faktisk villfarelse må det foretas en konkret aktsomhetsvurdering der kravene vil bero på de nærmere omstendigheter jf. Rt. 2013 s 1601 avsnitt 57.

I stiftelser er styret alltid øverste organ, jf. stiftelsesloven § 30 første ledd. I mange stiftelser er styret eneste organ. I stiftelser finner man hverken generalforsamling/selskapsmøte som i selskapene eller årsmøte som i foreningen som kan føre kontroll med styrets forvaltning. Stiftelser er derfor særlig sårbare overfor uheldige eller illojale disposisjoner fra styrets side. Dette trekker i retning av at de aktsomhetskravene som må oppstilles til styrets forvaltning generelt sett ikke kan være for lempelige.

Rolle i stiftelsen, bakgrunn m.v.

Einar Drægebø har vært styrets leder i Stiftelsen siden 2010 og er det fremdeles. Han er en anerkjent og erfaren forretningsadvokat med møterett for Høyesterett. Som styrets leder har

han det øverste ansvaret bl.a. for at stiftelsens formål ivaretas og at utdelinger foretas i samsvar med vedtektene. Styrebehandlingen ledes av styrelederen, jf. stiftelsesloven § 31 fjerne ledd. Dette trekker i retning av at Drægebø er underlagt et forholdsvis strengt aktsomhetskrav. Stiftelsen forvalter en betydelig eiendomsmasse som har utgjort og utgjør en sentral del av Stiftelsens egenkapital. Stiftelsen forvalter samlet sett betydelige verdier. Dette trekker også i retning av at det må oppstilles et forholdsvis strengt aktsomhetskrav for styrets leder.

Brudd på sentrale bestemmelser

Kravet i stiftelsesloven § 19 første ledd og § 30 tredje ledd om at utdelinger skal foretas i samsvar med vedtektene er helt sentrale bestemmelser som skal verne om stiftelsers selvstendighet, stiftelsers egenart som organisasjonsform og oppretterens vilje. Vedtektenes formålsbestemmelse utgjør både en kompetansebestemmelse og en kompetansebegrensning for styret. Styret skal sørge for at formål blir realisert samtidig som styret ikke har lov til å foreta utdelinger ut over de rammene som formålsbestemmelsene i vedtektene oppstiller. Styrets medlemmer, og særlig styrets leder må være spesielt aktsomme for å påse at disse bestemmelsene overholdes. Dette trekker også i retning av en relativt streng aktsomhetsnorm må oppstilles for styrets leder.

Styrets tidligere praksis

Stiftelsens styre v/ advokat Gerd Aaland Fagerli har gitt settestyret fyldige redegjørelser med dokumentasjon som kaster lys over hvordan tidligere styrer har praktisert begrepet “renteindtægt” i vedtektene § 4.

Advokat Fagerli har i e-post 05.12.25 gitt settesyret følgende oppsummering:

Det er dokumentert at det avstått eiendom fra legatet som har tilført legatane verdier ved følgende anledninger:

- 2005-2007 – eiendomssalg fra legatet på ca. 1,3 MNOK. Lagt til kapitalen i 2005, men i 2007 blir det hentet midler fra kapitalen/salgsinntektene for å kunne dele ut penger til legatane (totalt kr. 200 095).
- 1993 – makeskifte av eiendom mellom legatet og de fire av legatane. Eiendommen som de fire legatane fikk, ble solgt videre til Block Watne for 2 MNOK, jf. opplysninger fra Ivar Foss. Beløpet ble fordelt mellom de fire legatane (dagens pengeverdi ca.4,1 MNOK).
- 1966 – større tomteområde antakeligvis overdratt til Åsane kommune uten at det er tinglyst - senere lagt inn i Bergen Tomteselskap AS. Etter 1966 skilt ut ca. 100 tomter (mest boliger) fra dette utbyggingsområdet. Mye taler for at et så stort område er blitt betalt for, og at noe har tilfalt legatane. Dette uten at vi har klart å fremskaffe dokumentasjon på det.
- 1965/1966 – selskapet A/S Øvre Åstvedt ble stiftet og registrert. Dette selskapet var eid av fem av legatane. I et notat funnet i Rasmus Meyers papirer står det at også dette selskapet har fått overført eiendom av legatet. Vi har ikke klart å dokumentere hvilken eiendom dette er og om de nevnte

legatarene har fått utdelt utbytter fra selskapet. Det faktum at legatarene med velger å organisere sammenslutningen som et aksjeselskap med rett til utbytte, understøtter at det i alle fall var hensikten da selskapet ble opprettet. Daværende styreleder advokat Greve kjente til organiseringen, jf. det faktum at et av de fremlagte brevene var sendt ham.

- *1964 – samtlige legatarer fikk større eiendommer av legatet. Sosialdepartementet samtykket til dette. Om legatarene får penger eller tomter av legatet utgjør ingen forskjell. Det vil uansett innebære en tilførsel av verdier til legatarene samtidig som det innebærer at legatets verdier reduseres. Sosialdepartementet la til grunn i sin begrunnelse at dette kunne gjøres fordi det ikke lenger var behov for å tilby vederlagsfritt opphold til pasienter da legatet ville få refusjon fra det offentlige.*
- *1959 – et utbyggingsområde hvor det senere er skilt ut ca. 40 tomter, ble overført fra legatet til Rasmus Meyer & Co. Kjøpesum er oppgitt til kr. 0 i grunnboken. Rasmus Meyer & Co er et interessefellesskap bestående av fire av legatarene. Det er funnet reviderte regnskap for perioden 1962 – 1965 som bekrefter at alt av overskudd er delt ut til disse fire legatarene. Samlet utgjør utdelingene ca. kr. 640 000 i dagens pengeverdi. I tillegg ser vi at det er skilt ut en rekke tomter både før og etter denne tidsperioden. Vi antar at dette også er salg som har tilført legatarene midler.*

Da Einar Drægebø ble styreleder i 2010, var det Rasmus Meyer og Thorolf Meyer som satt i styret sammen med ham. Begge disse er nå gått bort. I tillegg var Ivar Foss til stede på styremøtene i starten. Alle disse tre kjente godt til legatets historikk. Drægebø husker ikke i detalj hva som ble sagt til ham nå (15 år etter), men de fremlagte styreprotokollene bekrefter at det nye styret var enig om å bygge videre på de nedfelte forvaltningsprinsippene fra 1998 hvor det å tilgodese legatarene stod sentralt. Den fremlagte protokollen fra mai 2010 bekrefter videre at Rasmus Meyer hadde en gjennomgang av eiendommene solgt i legatets historie, se sak nr. 6, og at det deretter ble besluttet å selge noen av eiendommene.

Med hensyn til hvordan styret forstod vedtektene i 2010/2011, gir ovennevnte en god redegjørelse for hvilke vurderinger som ble foretatt. I tillegg er opplysningene som ble gitt til Skatteetaten da styret ba om en BFU, meget sentrale. Her redegjør styret i detalj for hvordan vedtektene er blitt forstått. Styret opplyser at begrepet «rænteinntekt» er blitt fortolket i vid forstand. Dette er ikke noe styret tok «ut av luften». Styret bygget på den praksisen som har utviklet seg over svært lang tid og som har blitt bekreftet av tidligere styrever, jf. de nevnte forvaltningsprinsippene fra 1998.

De tidsnære bevisene fra 2010/2011 sammenholdt med tidligere praksis og forvaltningsprinsippene gitt av tidligere styre, bekrefter folgelig at det ikke fant sted noen praksisendring i 2010/2011. Det nye styret videreførte den praksisen som var fulgt over lang tid og som fikk Sosialdepartementets godkjennelse så langt tilbake som i 1964.

Grunnet mangelfulle arkiv i legatet, og at tilsynsmyndighetene heller ikke har komplette arkiv, har det bydd på betydelige utfordringer og mye arbeid å få fremskaffet relevant dokumentasjon.

Til slutt skal det bemerkes at ovennevnte bekrefter at Stiftelsestilsynet ikke har lagt til grunn et korrekt faktum i sin endelige tilsynsrapport, og styret er heller ikke enig i Stiftelsestilsynets juridiske vurderinger av hvordan vedtektene skal tolkes.

Settestyret legger til grunn at å benytte gevinster ved salg av eiendommer til utdelinger ikke var en praksis som ble innført da Drægebø tiltrådte som styreleder for Stiftelsen i 2010. Det er dokumentert at styret også før dette ved flere anledninger benyttet salgsgevinster til utdelinger selv om tidligere praksis ikke fremstår som helt konsistent. Settestyret vil uansett understreke at det til enhver tid sittende styre har et selvstendig ansvar for å tolke stiftelsens vedtekter korrekt. Å basere seg på tidligere styrers praksis vil ikke uten videre lede til at aktsomhetskravene som oppstilles i stiftelsesloven § 19 tredje ledd, jf. aksjeloven § 3-7 annet ledd kan anses oppfylt. At tidligere styrers praksis etter omstendighetene kan inngå som et

relevant moment med varierende vekt i en totalvurdering av om den gode tro har vært tilstrekkelig aktsom er en annen sak.

Tidligere tilsynsmyndigheters praksis

I notat 10.10.2025 fra advokat Hugo Matre til settestyret på vegne av Stiftelsens styre anføres det bl.a. at styret har basert seg på 60 års praksis fra ulike tilsynsorgan, som har lagt til grunn en (utvidende) tolkning av utdelingsadgangen til å omfatte salgsbeløp. Det vises også til brev 04.11.24 fra advokat Hugo Matre på vegne av Stiftelsens styre til Stiftelsestilsynet punkt 2.2.2.3 ss 20 flg. Stiftelsestilsynet har anført at praksis ikke kan forstås på denne måten. Enkelte uttalelser kan skyldes enkeltstående dispensasjoner, ikke en generell oppfatning av hvordan vedtektene er å forstå. Som det fremgår i punkt 5.3.2 er settestyret enige med Stiftelsestilsynet i at vedtektenes begrep “renteinntægt” ikke kan tolkes utvidende slik styret har gjort.

Settestyret vil bemerke at hverken Stiftelsestilsynet eller tidligere tilsynsmyndigheter med rettslig bindende virkning kan fastsette hvordan en stiftelses vedtekter er å forstå. I enkelte tilfeller må riktig nok tilsynsmyndighetene ta prejudisiell stilling til vedtektenes innhold for å kunne fatte ulike avgjørelser der tilsynsmyndighetene har vedtakskompetanse, men dette medfører ikke at stiftelsens vedtekter er tolket med bindende virkning på generelt grunnlag.

Stiftelsens styre har uansett et selvstendig ansvar for å tolke Stiftelsens vedtekter korrekt. Ulike signaler fra ulike offentlige myndigheter eller mangel på slike signaler gjør ikke at styrets leder og øvrige medlemmer uten videre har oppfylt aktsomhetskravene som oppstilles i stiftelsesloven § 19 tredje ledd jf. aksjeloven § 3-7 annet ledd. At slike uttalelser eller unnlatelser etter omstendighetene kan inngå som et relevant moment med varierende vekt i en totalvurdering om den gode tro har vært tilstrekkelig aktsom er en annen sak.

Revisors rolle

Som nevnt under punkt 4.4.3.1. har Stiftelsens revisorer i hele tilsynsperioden fra 2011 – 2022 ikke hatt noen merknader til utdelingene utover at det i 2023 ble presisert at Stiftelsestilsynet hadde åpnet tilsynssak mot stiftelsen uten at det påvirket revisors konklusjoner. Etter settestyrets vurdering burde revisor på et tidligere tidspunkt ha hatt merknader til stiftelsens utdelingspraksis. Det vises til stiftelsesloven § 44 annet ledd som slår fast at revisor i revisjonsberetningen skal uttale se om stiftelsen er forvaltet og om utdelinger er foretatt i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig. Av første ledd fremgår det dessuten at nummererte revisorbrev som nevnt i revisorloven § 9-5 fortløpende skal sendes til Stiftelsestilsynet. At utdelingene ikke var i samsvar med

vedtektene og dermed ulovlige er så langt settestyret kan se ikke kommentert hverken i årsregnskapene eller i nummererte revisorbrev sendt Stiftelsestilsynet med unntak av presiseringen for 2023-regnskapet.

Selv om revisor ikke har påpekt de ulovlige utdelingene, kan etter settestyrets syn ikke dette frata styreleders selvstendige ansvar for å påse stiftelsen utdelinger er i samsvar med stiftelsens formål. Settestyret legger til grunn at revisors manglende påpekning kan ha bidratt til god tro, men det medfører ikke at den gode troen uten videre var aktsom.

Manglende tilsynsaktivitet fra Stiftelsestilsynet

Stiftelsestilsynet har hatt tilgjengelig informasjon om styrets utdelingspraksis og om at salgsgevinster har blitt benyttet til utdelinger. Utdelingene fremgår bl.a. av årsregnskap og styreprotokoller som i ulike sammenhenger er sendt tilsynsmyndighetene. Det vises bl.a. til styreprotokoll 15.04.2020 etter det opplyste lå ved søknad om vedtektsendring til Stiftelsestilsynet 08.07.2020 samt brev 25. 05. 2018 fra Benthe Foss til Stiftelsestilsyn. Dokumentene er gjengitt i punkt 4.2 over.

At informasjonen om utdelingene har vært tilgjengelig uten at Tilsynet har reagert, medfører selvsagt ikke at en utdeling i strid med vedtektene blir lovlig. Lav tilsynsintensitet kan ikke legitimere styrets brudd på vedtektene i en stiftelse.

Stiftelsestilsynets tilgjengelige opplysninger om praktiseringen av vedtektene er imidlertid et moment som kan være relevant i aktsomhetsvurderingen etter stiftelsesloven § 19 tredje ledd jf. aksjeloven § 3-7 annet ledd for det enkelte styremedlem. Det vises bl.a. til Stiftelsestilsynets brev av 03.01.18 der Tilsynet ikke finner grunn til å åpne tilsyn med stiftelsen. Tilsynet hadde på dette tidspunkt kunnskap om både Constructa-avtalen og stiftelsens utdelingspraksis. Stiftelsestilsynet reagerer heller ikke da de mottok mer utfyllende informasjon i brev av 25.05.18 fra Benthe Foss. Disse forholdene kan imidlertid ikke forklare styrets praksis før 2018.

Oppsummering

Det er argumenter som trekker i retning av at styreleder Drægebø sin gode tro ikke var tilstrekkelig aktsom. Drægebø er en erfaren og anerkjent forretningsadvokat med møterett for Høyesterett. Som styrets leder hadde og har han et særskilt ansvar for å påse at forvaltningen av Stiftelsen er forsvarlig og at Stiftelsens utdelinger foretas i samsvar med vedtektene, jf. stiftelsesloven § 30 annet og tredje ledd. Utdelingsreglene i Stiftelsens vedtekter § 4 er helt sentrale bestemmelser. Stiftelsen forvalter en betydelig formue. Disse

forholdene tilsier at de aktsomhetskravene som Drægebø var og er underlagt etter stiftelsesloven § 19 tredje ledd, jf. aksjeloven § 3-7 annet ledd er relativt strenge. Prevensjonshensyn og reparasjonshensyn trekker i samme retning.

Det er imidlertid argumenter som trekker i retning av at Drægebø ikke har brutt de aktsomhetskravene som oppstilles. Selv om bl.a. tidligere styrers praksis, uklare signaler fra tidligere tilsynsmyndigheter, manglende påpekninger fra revisor og lav tilsynsaktivitet fra Stiftelsestilsynet isolert sett ikke er avgjørende, vil forholdene samlet sett etter settestyrets vurdering måtte tillegges vekt. Anleggelse av et søksmål på vegne av Stiftelsen mot Drægebø med krav om tilbakeføring av ulovlig utdelte midler i perioden 2011-2023 vil, slik settestyret ser det, innebære en ikke ubetydelig prosessrisiko i og med at det er så mye usikkerhet knyttet til den skjønsmessige aktsomhetsnormen. På dette grunnlaget frarådes det å ta ut søksmål mot Drægebø.

Prosessrisiko er omhandlet nærmere i kapittel 4.7.

4.4.4 Var styremedlem Nana Modesta Mowinckel Themistocleous i aktsom god tro

God tro

I likhet med Drægebø sitt ansvar, skal også Themistocleous sitt vurderes etter medvirkeralternativet i aksjeloven § 3-7 annet ledd og ikke etter mottakeransvaret i første ledd. Det vises til drøftelsen i punkt 5.6.3 nedenfor. Både aksjeloven § 3-7 første ledd annet punktum og annet ledd baserer seg på et vilkår for tilbakeføringsplikt av vedkommende forsto eller burde ha forstått at utdelingen var ulovlig.

I likhet med Drægebø legger settestyret til grunn at Themistocleous ikke forsto at de aktuelle utdelingene som hun som styremedlem deltok i var ulovlige. Det vises i det vesentlige de til tilsvarende vurderingene over vedrørende Drægebø. Spørsmålet blir etter dette om Themistocleous *burde* ha forstått at de var ulovlige.

Aktsomhetsvurderingen

Themistocleous er etter det opplyste født i 1944 og er datter av Finn K. Meyer som var en av Stiftelsens to opprettere. Hun kom inn som styremedlem i Stiftelsen i 2014, et verv som hun fremdeles har.

Selv om alle styrets medlemmer har et selvstendig ansvar for at formålet ivaretas og at utdelinger foretas i samsvar med vedtektene, jf. stiftelsesloven § 30 tredje ledd, jf. § 19 første

ledd, legger settestyret til grunn at hun har hatt en mindre fremtredende rolle enn det styreleder Drægebø har hatt. Det legges også til grunn at hun ikke innehar den samme juridiske kompetanse som Drægebø. Disse forholdene medfører at det etter settestyrets oppfatning ikke kan stilles like strenge krav til hennes aktsomhet som det må stilles til Drægebø. Settestyret har derfor funnet at Themistocleous hverken forsto eller burde ha forstått at de aktuelle utdelingene var ulovlige og at det derfor ikke er grunnlag for å rette tilbakeføringskrav mot henne. De vurderingene som er gjort for Drægebø over angående prosessrisiko vil vektes enda tyngre overfor Themistocleous da vurderingen av aktsomhetsnormen, etter settestyrets vurdering, er mindre streng for henne.

4.5. Omfang og størrelse på eventuelle tilbakebetalingskrav

Det er kun ulovlige utdelinger som vil være gjenstand for tilbakesøkningskrav. Ordinær avkastning på kapital vil være et lovlig grunnlag for utdeling.

Gjennom tilsynsperioden er det foretatt samlede utdelinger for MNOK 24. I samme periode er det et samlet driftsunderskudd på MNOK 4. I prinsippet vil da hele utbetalingsbeløpet være gjenstand for et tilbakesøkningskrav. Likevel vil det være slik at dersom midlene ikke hadde blitt utdelt ville de ha hatt en avkastning på stiftelsens hånd som ville kunne blitt udelt innenfor stiftelsens vedtekter.

Med grunnlag i settestyrets konklusjon har ikke settestyret gått inn i det enkelte regnskapsår og vurdert omfanget av eventuelle tilbakebetalingskrav i detaljer.

4.6. Foreldelse av tilbakebetalingskrav

4.6.1 Løper det en selvstendig foreldelsesfrist for settestyret

Det kan diskuteres om det løper en selvstendig foreldelsesfrist for *settestyret* i et tilfelle som dette der de som har medvirket til de aktuelle utdelingene også har sittet i stiftelsens styre. Høyesterett har i HR 2019-01073 vurdert et tilsvarende spørsmål i forholdet mellom daglig leder i et aksjeselskap og selskapets *konkursbo*. Selskapet som hadde inngått ufordelaktige avtaler i strid med aksjeloven § 3-8, gikk senere konkurs. Konkursboet rettet krav om tilbakeføring mot selskapets daglige leder og avgiveren av hans ansvarsforsikring i medhold av aksjeloven § 3-8 tredje ledd jf. § 3-7 andre ledd. Kravet var foreldet på selskapets hånd etter de alminnelige reglene i foreldelsesloven § 2, jf. § 3. Høyesterett kom til at konkursboet ikke kunne gjøre et slikt krav gjeldende som et selvstendig krav på ulovfestet grunnlag. Det ble vist til at ansvarsnormen som § 3-8 tredje ledd bygget på, måtte få sentral betydning for om konkursboet kunne gjøre gjeldende et selvstendig krav. Avgjørelsen av spørsmålet om

medvirkerens tilbakeføringsansvar ville være sammensatt og vurderingspreget, og kunne også reise bevisspørsmål, i motsetning til det garantipregede ansvaret etter aksjeloven § 2-19. Her har det vært akseptert at krav som ville vært foreldet på selskapets hånd, kunne forfølges som et selvstendig krav for boet, jf. Rt. 2007 s. 220 (Sedal). Et utvidet vern for konkursboet i tilfeller som dette ville derfor kreve lovgivning, på samme måte som spørsmålet om utvidet vern ved krav etter aksjeloven § 17-1. Kravet var derfor foreldet også på konkursboets hånd. Det var heller ikke grunnlag for å gi konkursboet tilleggsfrist etter foreldelsesloven § 10. Settestyret mener det er grunn til å likestille et konkursbo med et settestyre i denne sammenheng og legger derfor til grunn at det ikke løper egne foreldelsesregler for settestyret. Det innebærer at dersom kravene er foreldet på stiftelsens hånd, vil det også være det etter at stiftelsen har fått opprettet et settestyre. Av premissene i HR 2019-01073 fremgår det at restitusjonskrav etter aksjeloven § 3-7 annet ledd som utgangspunkt foreldes etter reglene i foreldelsesloven § 2 jf. § 3 og ikke etter reglene i § 9.

4.6.2. Tilleggsfristene i foreldelsesloven § 12 nr. 1 bokstav b

Foreldelsesloven § 12 nr. 1 b oppstiller imidlertid en tilleggsfrist i situasjoner der forholdet mellom skyldneren og fordringshaveren er særlig nært. Bestemmelsen kommer til anvendelse både der kravet baserer seg på misligholdsansvar som i utgangspunktet foreldes etter de alminnelige reglene i § 2 jf. § 3 og deliktansvar som i utgangspunktet foreldes etter reglene i § 9.

Bestemmelsen i foreldelsesloven § 12 nr. 1 bokstav b er begrunnet i at når det består et slikt særlig forhold mellom skyldneren og fordringshaveren, kan det ikke ventes at fordringshaveren skal ta rettslige skritt så lenge forholdet består, jf. Ot.prp. nr. 38 (1977-78) s. 65.

Første punktum innebærer at når en fordring tilkommer en stiftelse mot medlem av stiftelsens styre, inntreffer foreldelse for ansvar vedkommende har pådratt seg i denne egenskap, tidligst 1 år etter at vervet er opphørt.

Annet punktum innebærer en modifisering i forhold til første punktum.

Er rette vedkommende som kan gjøre kravet gjeldende på fordringshaverens vegne, før vervets opphør blitt kjent med de omstendigheter som kravet grunnes på, løper fristen fra dette tidligere tidspunkt.

Rette vedkommende vil i dette tilfellet være settestyret. I vårt tilfelle vil derfor 1 års fristen starte å løpe fra Stiftelsestilsynets oppnevning av settestyret 04.07.25. Kravene vil dermed ikke være foreldet før 04.07.26

Under kapittel 5 om foreldelse av erstatningsansvar etter stiftelsesloven § 56 drøftes det om det er Stiftelsestilsynet eller settestyret som er «rette vedkommende» i relasjon til § 12 nr. 1b annet punktum. Dette er ikke en problemstilling i relasjon til tilbakeføringskrav etter stiftelsesloven § 19 annet ledd, da stiftelsesloven § 57 kun gjelder erstatningskrav etter § 56, ikke tilbakeføringskrav etter § 19 tredje ledd.

4.6.3.Hvilke tilbakebetalingskrav er foreldet og hvilke er det ikke

Ansvar etter stiftelsesloven § 19 tredje ledd er et individuelt ansvar som må vurderes separat for hvert enkelt styremedlem. Det gjelder også foreldelsesreglene knyttet til tilbakeføringskravene.

De som har sittet i stiftelsens styre i perioden 2011 – 2023 er:

Einar Drægebø:	Fra 01.01.10 – d.d.
Nanna Modesta Mowinkel Temistocleous	Fra 01.08.14 – d.d.
Gro Borge Meyer	Fra 31.05.22 – d.d.
Rasmus Meyer	Fra 1995 – 14.03.14 (fratrådt ved dødsfall)
Thorolf M. Meyer	Fra 1999 – 19.09.22 (fratrådt ved dødsfall)

Einar Drægebø:

Drægebø har vært styremedlem og styrets leder siden 01.01.10, et verv som han fremdeles innehar. Han har ifølge Stiftelsestilsynets oversikt ikke selv mottatt utdelinger. Hans eventuelle ansvar vil dermed være et medvirkeransvar som nevnt i stiftelsesloven § 19 tredje ledd, jf. aksjeloven § 3-7 annet ledd. Hans eventuelle ansvar for tilbakeføring til stiftelsen av ulovlige utdelinger foretatt i hele perioden 2011 – 2023 vil ikke være foreldet før 04.07.26.

Nanna Modesta Mowinkel Temistocleous

Temistocleous kom i flg. Stiftelsestilsynets oversikt inn i stiftelsen som styremedlem 01.08.14. Hun har hatt styrevervet fra dette tidspunktet frem til i dag og er fremdeles styremedlem.

Det innebærer at hennes eventuelle ansvar for tilbakeføring av ulovlig utdelte midler som har blitt delt ut til hennes selv i den perioden hun har sittet i styret både kan forankres i aksjeloven § 3-7 første ledd som mottaker og i aksjeloven § 3-7 annet ledd som medvirker. For utdelingene hun har medvirket til overfor andre enn henne selv vil det kun være medvirkeransvaret i annet ledd som er aktuelt. Foreldelsesreglene i foreldelsesloven § 12. nr. 1. b kommer kun til anvendelse som styremedlemmet har pådratt seg «i denne egenskap». Lovens ordlyd og hensynene bak bestemmelsen taler derfor mot å la bestemmelsen komme til anvendelse for eventuelle ulovlige utdelinger som hun har mottatt i egenskap av destinatar. Her vil de alminnelige foreldelsesreglene i § 2, jf. § 3 (3 år fra utbetalingstidspunktet) komme til anvendelse. Dersom det alminnelige culpaansvaret slår inn, vil reglene i § 9 komme til anvendelse. Også etter disse reglene vil tilbakeføringskravene være foreldet. Det vises til HR-2019-01073-A som redegjør for over som slår fast et konkursbo ikke kan påberope seg en selvstendig foreldelsesfrist der kravet er foreldet på selskapets hånd. Det samme gjelder tilleggsfrister etter § 10. En tilsvarende regel må også gjelde et settestyre som i dette tilfellet

Som styremedlem har imidlertid Temistocleous ifølge Stiftelsestilsynet deltatt i utdelingene både til selv og andre destinatorer. Alle eventuelt ulovlige utdelinger som hun som styremedlem har medvirket til – både til seg selv og andre - vil derfor være omfattet av medvirkeransvaret i aksjeloven § 3-7 annet ledd og underlagt tilleggsfristene i foreldelsesloven § 12 nr. 1 bokstav b.

Det innebærer at eventuelle tilbakeføringskrav mot henne i den perioden hun har sittet i styret – fra 01.08.14 – d.d. foreldes samtidig med eventuelle tilbakeføringskrav mot Drægebø siden fristen på 1 år starter å løpe ett år regnet fra oppnevningen av settestyret. Det vil innebære at en stevning også mot henne må tas ut innen 04.07.26 for å unngå foreldelse.

Det er foretatt betydelige utdelinger til Temistocleous fra og med 2011 og frem til hun gikk inn i stiftelsen som styremedlem i 2014. Eventuelle tilbakeføringskrav basert på disse utdelingene vil ikke omfattes av § 12 nr. 1 b siden hun ikke satt i styret og vil dermed være foreldet, se også her HR-2019-01073-A.

Ett unntak kan også tenkes dersom det reises straffesak, se foreldesloven § 11.

Gro Borge Meyer

Gro Borge Meyer ble ifølge Stiftelsestilsynet ulovlig oppnevnt som styremedlem 31.05.22. Hun ble så oppnevnt av Stiftelsestilsynet 16.05.25. Hun er fortsatt styremedlem.

Selv om et styremedlem er ugyldig valgt – for eksempel ved brudd på vedtektene eller formelle krav – vil hun likevel kunne bli ansvarlig dersom hun faktisk har fungert som styremedlem og utøvd oppgaver som omfattes av § 56. Dette bygger på et funksjonsansvar: det er handlingene og rollen som avgjør, ikke nødvendigvis den formelle gyldigheten av valget. Se bl.a. RG 2004-484.

Det er imidlertid ikke foretatt utdelinger fra Stiftelsen direkte knyttet til salgstransaksjoner til destinatarene etter at Gro Borge Meyer gikk inn som styremedlem i stiftelsen 31.05.22. Siste år det ble foretatt slike utdelinger var i 2022 og styrets vedtak om utdelinger ble fattet før Borge tiltrådte. Det er dermed ingen krav mot henne som foreldes etter tilleggsfristene i foreldelsesloven § 12 nr. 1 bokstav b.

Det er foretatt betydelige utdelinger til Gro Borge Meyer Meyer fra og med 2011 og frem til hun gikk inn i stiftelsen som styremedlem i 2022. Dersom disse utdelingene er ulovlige, vil tilbakeføringskravene etter aksjeloven § 3-7 første ledd ikke omfattes av foreldelsesloven § 12 nr. 1 b, men av de alminnelige reglene i foreldelsesloven § 2 og 3, eventuelt § 9. Disse kravene vil derfor være foreldet, se også her HR-2019-01073-A.

Ett unntak kan tenkes dersom det reises straffesak, se foreldelsesloven § 11.

Rasmus Meyer og Torolf M. Meyer

Rasmus Meyer satt etter Stiftelsestilsynets oversikt i styret fra 1965 til 14.03.14.

Torolf Meyer satt i styret i perioden 1999 til 13.09.22.

Eventuelle tilbakeføringskrav rettet mot disse vil alle være foreldet etter alminnelige reglene i foreldelsesloven § 2 jf. § 3, eventuelt § 9. For Rasmus Meyers og Torolf M. Meyers vedkommende vil eventuelle krav som de måtte ha pådratt seg som styremedlemmer også være foreldet etter § 12 nr. 1 b siden det er over 1 år siden de døde og dermed gikk ut av styret.

Foreldelse av eventuelle tilbakeføringskrav mot øvrige destinatorar

Stiftelsestilsynet har utarbeidet en liste over utdelinger til Stiftelsens destinatarer i perioden 2011-2023.

Øvrige tilbakeføringskrav enn de som eventuelt kan rettes mot styreleder Einar Drægebø og styremedlem Nanna Modesta Mowinkel Temistocleous vil være foreldet. For disse kravene kommer ikke foreldelsesloven § 12 nr. 1 b til anvendelse, men de alminnelige reglene i stiftelsesloven § 2 jf. § 3, eventuelt § 9. Det betyr i begge tilfelle at 3 års fristen startet å løpe fra utbetalingstidspunktet. Det var da «misligholdet inntrådte», jf. § 3, og det var da «skadelidte fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om skaden», jf. § 9. Se også her HR-2019-01073-A.

4.6.4 Virkningene av foreldelse

Materielt innebærer foreldelse at kravet bortfaller. Prosessuelt innebærer foreldelse at saken skal avvises av domstolene.

4.6.5 Oppsummering

Ingen eventuelle tilbakeføringskrav i perioden 2011 til 2023 overfor styreleder Einar Drægebø vil være foreldet før 04.07.26, jf. stiftelsesloven § 19 tredje ledd, jf. aksjeloven § 3-7 annet ledd, jf. foreldelsesloven § 12 nr. 1 b.

Ingen eventuelle tilbakeføringskrav i perioden 01.08.14 – 2023 overfor styremedlem Nanna Modesta Mowinkel Temistocleous vil være foreldet før 04.07.26, jf. stiftelsesloven § 19 tredje ledd, jf. aksjeloven § 3-7 annet ledd, jf. foreldelsesloven § 12 nr. 1 b.

Øvrige tilbakeføringskrav vil være foreldet, enten etter de alminnelige reglene i foreldelsesloven § 2 jf. § 3, eventuelt § 9, eller etter reglene i § 12 nr. 1 bokstav b.

4.7 Prosessuelle og praktiske forhold ved inndriving

4.7.1 Prosessrisiko

Spørsmålet om utdelingene var i strid med vedtektene

Forståelsen av begrepet “legatkapitalens renteindtægt” i vedtektene § 4 første ledd første setning må bero på en tolkning av begrepet. Ut fra de opplysningene settstyret har hatt tilgjengelige er det vår oppfatning at vedtektene må forstås slik som beskrevet i punkt 4.3. Tolkningsresultatet er imidlertid ikke helt opplagt, og det vil under en senere prosess kunne dukke opp tolkningsmomenter som vil kunne påvirke tolkningsresultatet. Det foreligger derfor en viss prosessrisiko knyttet til dette spørsmålet

Burde styreleder Drægebø ha forstått at utdelingene var ulovlige

Vurderingen av om styreleder Drægebø “burde ha forstått” at utdelingene var ulovlige, jf § 19 tredje ledd, jf aksjeloven § 3-7 annet ledd må bero på en konkret og skjønnsmessig vurdering. Det vises til drøftelsen i kapittel 4.4.3.2 over. Som det fremgår av oppsummeringen der, foreligger det en ikke ubetydelig prosessrisiko på dette punkt. Domstolene vil kunne finne det urimelig tyngende at en styreleder som har vært i god tro og ikke selv har vært mottaker av de aktuelle utdelingene skal bli personlig ansvarlig for å tilbakeføre et betydelig beløp til Stiftelsen. Det er også en reell mulighet for at lempingsbestemmelsen i skadeserstatningsloven § 5-2 kommer til anvendelse dersom saken bringes inn for domstolene.

En vurdering av prosessrisiko må også ta hensyn til hva man kan oppnå for Stiftelsens gjennom en prosess, holdt opp mot hva man risikerer å tape. En rettssak vil kunne bli svært kostbar for Stiftelsen, og vil ta mye fokus fra stiftelsens formålsrealisering. Uten at dette er avgjørende, finner settestyret det også riktig å påpeke at Stiftelsens omdømme vil kunne bli skadelidende av en langvarig rettssak mot et tidligere styremedlem.

Dersom et søksmål fører fram fullt ut for tingretten, vil stiftelsen kunne få tilbakeført et betydelig beløp. Sjansen for at saken i tilfelle vil bli anket til lagmannsretten er imidlertid stor.

I vurderingen har settestyret også lagt vekt på at stiftelsen fremdeles har betydelige verdier, og således vil kunne realisere sitt formål. Det er ikke noe som tyder på at stiftelsen er avhengig av et tilbakeføringssøksmål for å kunne realisere sitt formål.

Ut fra de opplysningene settestyret har hatt tilgjengelige og ut fra en samlet vurdering er prosessrisikoen etter vår oppfatning for høy til at vi vil anbefale at det anlegges søksmål for domstolene. Likevel finner vi grunn til å påpeke at vurderinger av prosessrisiko er skjønnsmessige og kan bli vurdert ulikt. Den endelige fasiten vil man ikke få før saken eventuelt er endelig avgjort for domstolene.

4.7.2 Andre prosessuelle forhold

Saken kan ikke avgjøres av forvaltningen

Stiftelsesloven gir ikke Stiftelsestilsynet kompetanse til å fatte vedtak om tilbakeføring etter stiftelsesloven § 19 tredje ledd. Spørsmålet om tilbakeføringsplikt kan derfor ikke avgjøres administrativt med klageadgang til Stiftelsesklagenemnda.

Søksmålskompetanse på vegne av Stiftelsen mv.

Stiftelsestilsynet er heller ikke tillagt aktiv søksmålskompetanse på stiftelsers vegne for tilbakeføringskrav. Slik søksmålskompetanse har Stiftelsestilsynet kun for erstatningskrav rettet mot styrets medlemmer på vegne av stiftelsen, jf. stiftelsesloven § 57 tredje ledd. Det innebærer at et krav om tilbakeføring mot styreleder Drægebø eventuelt må fremmes av et settestyre på vegne av Stiftelsen. Det ordinære styret vil være inhabile til å håndtere et slik krav, jf. stiftelsesloven § 37. Dersom Drægebø ikke etterkommer kravet helt eller delvis, må settestyret vurdere om det skal tas ut stevning for å få kravet rettskraftig og tvangskraftig fastslått. Settestyret bør i samråd med Stiftelsestilsynet ta stilling til om settestyret i tilfelle skal være selvprosederende eller om det som Stiftelsens partsrepresentant bør knytte til seg en prosessfullmektig.

4.8 Anbefalinger og konklusjon

Settestyret fraråder at det anlegges søksmål for domstolene med krav om tilbakeføring etter stiftelsesloven § 19 tredje ledd, jf. aksjeloven § 3-7 annet ledd.

5. Vurdering av erstatningskrav mot nåværende eller tidligere styremedlemmer (stiftelsesloven § 56 jf. § 57)

5.1. Rettslig utgangspunkt for styreansvar og erstatningskrav

Stiftelsen kan kreve at styremedlem, person med verv i organ som nevnt i § 36, daglig leder, revisor og gransker erstatter tap som de forsettlig eller uaktsomt har voldt stiftelsen under utførelsen av sine oppgaver.

Bestemmelsen fastsetter et alminnelig uaktsomhetsansvar for styremedlemmene og andre personer med tillitsverv i stiftelsen samt daglig leder, revisor og gransker. Bestemmelsen gjelder kun ansvar overfor stiftelsen. Eventuelt ansvar overfor andre, så som stiftelsens kreditorer og medkontrahenter, må i tilfelle hjemles i alminnelige erstatningsregler.

Ansvarsbestemmelsen samsvarer med bestemmelsene i aksjeloven § 17-1 første ledd og § 17-2. Rettspraksis rundt disse bestemmelsene i aksjeloven kan derfor kaste lys også over bestemmelsene i stiftelsesloven § 56.

Det vises til punkt 4.1.4 når det gjelder forholdet mellom tilbakeføringskrav etter stiftelsesloven § 19 tredje ledd og erstatningskrav etter § 56.

Stiftelsesloven § 19 tredje ledd er en spesialbestemmelse som oppstiller en plikt til å tilbakeføre ulovlige utdelinger til stiftelsen. Stiftelsesloven § 56 er en generell bestemmelse som pålegger ansvar for bl.a. styrets medlemmer til å erstatte økonomisk tap som deres forsettlige eller uaktsomme handlinger har påført stiftelsen.

Både stiftelsesloven § 19 tredje ledd jf. aksjeloven § 3-7 annet ledd og stiftelsesloven § 56 fastslår at ansvaret kan lempes etter skadeserstatningsloven § 5-2.

Etter settestyrets vurdering vil det ikke være noe å vinne på å fremme et subsidiært krav etter stiftelsesloven § 56 om erstatning for de ulovlige utdelingene i tillegg til et primært krav etter stiftelsesloven § 19 tredje ledd. Vilåårene for erstatning etter § 56 er ikke lempeligere enn vilåårene etter § 19 tredje ledd. Dersom krav etter § 19 tredje ledd ikke fører fram, vil krav om erstatning for de ulovlige utdelingene heller ikke gjøre det.

Selv om det skjer en tilbakeføring til Stiftelsen av de ulovlig utdelte midlene etter stiftelsesloven § 19 tredje ledd, vil det riktig nok kunne gjenstå et økonomisk tap for Stiftelsen som ikke dekkes gjennom tilbakeføring etter § 19 tredje ledd. Det vises til at tilbakeføringskravet begrenser seg til det ulovlig utdelte, mens erstatningskravet vil omfatte hele det økonomiske tapet som er forårsaket av de erstatningsbetingende handlingene.

Settestyret kan imidlertid ikke se at det foreligger noe slikt “resttap” på Stiftelsens hånd som er erstatningsmessig etter stiftelsesloven § 56. Etter settestyrets syn vil f.eks. Stiftelsens kostnader knyttet til juridisk bistand innhentet av styret i forbindelse med Stiftelsestilsynets tilsyn og settestyrets forespørsler falle utenfor dekningsområdet. Det samme gjelde kostnader knyttet til settestyrets arbeid.

For ordens skyld finner settestyret likevel grunn til å foreta en gjennomgang i punkt 5.2 nedenfor av foreldelsesspørsmålet knyttet til erstatningskrav etter stiftelsesloven § 56.

5.2. Foreldelse av erstatningskrav

Foreldelsesloven § 12 nr.1 b slår fast at når fordringen tilkommer en upersonlig rettshaver så som aksjeselskap, allmennaksjeselskap, lag eller stiftelse – mot medeier eller medlem av organ for rettshaveren, inntreir foreldelse for ansvar vedkommende har pådratt seg i denne egenskap, tidligst 1 år etter at vervet er opphørt. Er rette vedkommende som kan gjøre kravet

gjeldende på fordringshaverens vegne, før vervets opphør blitt kjent med de omstendigheter som kravet grunnes på, løper fristen fra dette tidligere tidspunkt.

Bestemmelsen omfatter både erstatningsansvar etter stiftelsesloven § 56 og ansvar for tilbakeføring etter stiftelsesloven § 19 tredje ledd.

Fristen i § 12 nr. 1 b første punktum

Bestemmelsen omfatter fordringer stiftelsen har overfor styrets medlemmer for ansvar styremedlemmene måtte ha pådratt seg i denne egenskap. Utgangspunktet er da at kravet foreldes tidligst 1 år etter at vervet er opphørt.

Fristen i § 12 nr. 1 b annet punktum

Fra dette utgangspunktet gjelder det imidlertid ett unntak. Er rette vedkommende som kan gjøre kravet gjeldende på fordringshaverens vegne, før vervets opphør blitt kjent med de omstendigheter som kravet grunnes på, løper fristen fra dette tidligere tidspunkt, jf. § 12 nr. 1 b annet punktum.

Det kan diskuteres hvem som er «rette vedkommende» i relasjon til § 12 nr. 1 b annet punktum. Av note 62 til bestemmelsen i Gyldendal rettsdata fremgår det at rette vedkommende vil være den som bortsett fra skyldneren er nærmest til å representere fordringshaveren. I vergemål vil dette være en setteverge, i selskapsforhold de organene som er kompetente til å gjøre kravet gjeldende.

At settestyret vil kunne være «rette vedkommende» er i utgangspunktet ikke tvilsomt. I så fall starter foreldelsesfristen på 1 år å løpe fra settestyret ble kjent med de omstendigheter som kravet grunnes på. Det vil i praksis si tidspunktet for oppnevningen av settestyret 04.07.25. Kravene vil i så fall foreldes 04.07.26 som er samme tidspunkt som for tilbakeføringskravene etter stiftelsesloven § 19 tredje ledd.

Av stiftelsesloven § 57 annet ledd fremgår det imidlertid at Stiftelsestilsynet under enhver omstendighet kan fremme erstatningskrav mot styrets medlemmer på vegne av stiftelsen. Det kan hevdes at foreldelsen startet å løpe allerede fra tidspunktet da Stiftelsestilsynet ble kjent med de omstendigheter som kravet grunns på. Settestyret legger til grunn at tidspunktet for Stiftelsestilsynets tilsynsrapport 05.05.25 i så fall vil utgjøre skjæringstidspunktet. Kravene vil i så fall foreldes 05.05.26. Etter settestyrets vurdering vil ikke foreldelsesfristen starte å løpe før den endelige tilsynsrapporten. Det er først på det tidspunktet Stiftelsestilsynet tar endelig stilling til grunnlaget for et eventuelt

erstatningskrav. Frem til dette tidspunktet er utfallet av tilsynssaken ikke endelig avgjort. Det ville medføre en svært uheldig rettsstilling dersom Stiftelsestilsynet skulle måtte ta ut søksmål mot styremedlemmer ved oppstart av en tilsynssak, eller ved utarbeidelse av en foreløpig tilsynsrapport, for å sikre at eventuelle krav blir foreldet. Det kan også diskuteres om det i det hele vil kunne være grunnlag for å ta ut søksmål før en endelig tilsynsrapport foreligger.

Dette innebærer at alle eventuelle erstatningskrav etter stiftelsesloven § 56 vil være foreldet med unntak av kravene mot styreleder Einar Drægebø og styremedlem Nanna Modesta Themistocleous. Det vises ellers til drøftelsen i kapittel 4.6 om foreldelse av tilbakebetalingskrav.

5.3. Anbefalinger og konklusjon

Det anbefales ikke å fremme erstatningskrav etter stiftelsesloven § 56

6.Oppsummering og samlede anbefalinger

6.1. Hovedfunn

Settestyret støtter Stiftelsestilsynet sine vurderinger av at det er foretatt ulovlige utdelinger fra stiftelsen. Styret har tolket vedtektenes bestemmelser om “renteindtægt” for vidt når det også er lagt til grunn at inntekter fra salg av eiendommer fra stiftelsen omfattes av dette. Opsjonspremie etter avtalen med Constructa må etter settestyrets vurdering behandles på samme måte som salgsvederlag når det gjelder vurdering opp mot rammene for utdeling slik disse fremgår av stiftelsens vedtekter.

Det er ikke grunnlag for å hevde at verken destinatarer eller styremedlemmer har vært i ond tro eller bevisst har omgått vedtektenes bestemmelser. Tvert om er det etter settestyrets vurdering lagt til grunn at destinatorene har mottatt utdelinger i god tro, og at styremedlemmene har vært i god tro når de har vedtatt og foretatt utdelinger i perioden. Dette er dokumentert gjennom fremlagt dokumentasjon, og settestyret viser her til åpenheten om utdelingene både til tilsynsmyndigheter og revisor uten at noen av disse har reagert.

Settestyret legger til grunn at tilbakebetalingskravene etter stiftelsesloven § 19 er foreldet for samtlige destinatarer. For styremedlemmer legges det til grunn en utvidet frist etter

foreldelsesloven § 12 andre ledd. Eventuelle krav er da foreldet for alle andre styremedlemmer enn Einar Drægebø og Nanna Temistocleous. Den samme vurderingen gjør seg gjeldende for eventuelle erstatningskrav.

Spørsmålet om aktsom god tro er kun aktualisert for styreleder Einar Drægebø og styremedlem Nanna Temistocleous. Settestyret konkluderer under noe tvil med at Temistocleous har vært i aktsom god tro. Aktsomhetsnormen er langt strengere for Drægebø i kraft av hans yrkesbakgrunn og erfaring. Spørsmålet om hvor vidt aktsomhetskravet for Drægebø er oppfylt er komplekst og settestyret legger til grunn at det er stor risiko knyttet til hvilken konklusjon domstolene vil lande på i en eventuell rettslig behandling. Dette blir en sentral del av vurderingen av prosessrisiko for stiftelsen.

Settestyret ser ikke at de materielle vilkårene for å kreve erstatning er videre enn medvirkningsansvaret etter stiftelsesloven § 19, og vurderer at stiftelsen i liten eller ingen grad vil kunne ha en sterkere rettslig posisjon eller få tilbakeført mer midler gjennom et subsidiært eller alternativt erstatningssøksmål etter stiftelsesloven § 56.

Etter settestyrets vurdering er kun Drægebø det eventuelt kan være grunnlag for å ta ut et tilbakesøkningsøksmål mot ut fra et medvirkeransvar som styremedlem.

Aktsomhetsvurderingen i god tro- vurderingen er så krevende at det er vanskelig å konkludere på om Drægebø var i aktsom god tro eller ikke. Dette vil være avgjørende for muligheten til å nå frem med et krav fra stiftelsen, og dette sammen med andre momenter i en prosessrisikovurdering, gjør at settestyret ikke anbefaler at stiftelsen retter et tilbakesøkningskrav mot Drægebø.

6.2. Samlede anbefalinger til stiftelsen

Det er viktig at stiftelsen fremover har gode rutiner for å sikre at driften av stiftelsen er innenfor rammene av vedtektene, særlig viktig blir dette når stiftelsen nå etter hvert går over i en ny fase.

6.3. Forslag til videre oppfølging/prosess

Stiftelsestilsynet må vurdere hvordan settestyrets rapport skal følges opp.

Settestyret anbefaler at styret i stiftelsen foretar en selvstendig vurdering av om stiftelsen skal rette krav mot revisor.